

Europeiska gemenskapernas officiella tidning

ISSN 1024-3054

L 326

fyrtioförsta årgången

3 december 1998

Svensk utgåva

Lagstiftning

Innehållsförteckning

I Rättsakter vilkas publicering är obligatorisk

.....

II Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk

Rådet

98/685/EG:

- ★ Rådets beslut av den 23 mars 1998 om att ingå konventionen om gränsöverskridande konsekvenser av industriolyckor 1
- Konvention om gränsöverskridande effekter av industriolyckor 5

98/686/EG:

- ★ Rådets beslut av den 23 mars 1998 om Europeiska gemenskapens ingående av protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar om ytterligare minskning av svavelutsläppen 34
- Protokoll till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar om ytterligare minskning av svavelutsläppen 35

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS BESLUT

av den 23 mars 1998

om att ingå konventionen om gränsöverskridande konsekvenser av industriolyckor

(98/685/EG)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT
FÖLJANDE

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 130s.1 jämförd med artikel 228.2 första meningen och 228.3 första stycket i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av parlamentets yttrande ⁽²⁾, och

av följande skäl:

Kommissionen deltog på gemenskapens vägnar i förhandlingarna i syfte att ingå konventionen om gränsöverskridande konsekvenser av industriolyckor. Konventionen undertecknades på gemenskapens vägnar i Helsingfors den 18 mars 1992.

Konventionen syftar till att skydda människor och miljö för industriolyckor som kan ha gränsöverskridande konsekvenser och till att främja aktivt internationellt samarbete mellan de avtalsslutande parterna före, under och efter sådana olyckor.

Det ligger inom ramen för gemenskapens deltagande i internationella åtgärder för att skydda miljön, som rekommenderades i femte atgärdsprogrammet för miljön,

vars allmänna strategi godkändes av rådet och medlemsstaternas i rådet församlade regeringsföreträdare i resolutionen av den 1 februari 1993 ⁽³⁾ att ingå konventionen.

I enlighet med principerna i artikel 130r i fördraget utgör åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår en ytterst viktig fråga för samtliga medlemsstater, eftersom konsekvenserna för miljön och människors hälsa av industriolyckor ofta är gränsöverskridande.

Rådets direktiv 82/501/EEG av den 24 juni 1982 om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter ⁽⁴⁾ och rådets direktiv 96/82/EG av den 9 december 1996 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår ⁽⁵⁾, syftar till att förebygga allvarliga olyckshändelser, samt till att begränsa konsekvenserna för människor och miljö. Dessa direktiv innehåller även bestämmelser om gränsöverskridande samarbete.

Det är därför nödvändigt att gemenskapen godkänner konventionen.

⁽³⁾ EGT C 138, 17.5.1993, s. 1.

⁽⁴⁾ EGT L 230, 5.8.1982, s. 1. Direktivet senast ändrat genom 1994 års anslutningsakt.

⁽⁵⁾ EGT L 10, 14.1.1997, s. 13.

⁽¹⁾ EGT C 267, 3.9.1997, s. 60.

⁽²⁾ EGT C 339, 10.11.1997, s. 26.

För vissa ämnen, nämligen brom, metanol, syrgas och miljöfarliga ämnen, skiljer sig gränsvärdena i direktiv 96/82/EG från dem som anges i del 1 i bilaga I till konventionen.

Det kommer inte att vara möjligt för gemenskapen att för ovannämnda ämnen tillämpa de sistnämnda gränsvärdena. För att kunna godkänna konventionen måste reservationer därför göras.

För att konventionen skall kunna träda i kraft utan dröjsmål är det nödvändigt att de medlemsstater som har undertecknat konventionen så fort som möjligt slutför sina förfaranden för ratifikation, godtagande eller godkännande av konventionen så att gemenskapen och dess medlemsstater kan deponera sina instrument för ratifikation, godtagande eller godkännande.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Konventionen om gränsöverskridande konsekvenser av industriolyckor godkänns på gemenskapens vägnar med de reservationer som framgår av bilaga I till detta beslut.

Texten till konventionen bifogas detta beslut.

Artikel 2

Rådets ordförande befullmäktigas att utse den person (de personer) som skall ha befogenhet att på gemenskapens vägnar deponera godkännandeinstrumentet hos Förenta Nationernas generalsekreterare i enlighet med artikel 28 i konventionen. Vid deponeringen av godkännandeinstrumentet och reservationerna enligt bilaga I skall nämnda person (personer) deponera den behörighetsförklaring som framgår av bilaga II till detta beslut.

Artikel 3

Detta beslut skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 23 mars 1998.

På rådets vägnar

M. MEACHER

Ordförande

*BILAGA I***RESERVATIONER**

Medlemsstaterna i Europeiska gemenskapen kommer i sina ömsesidiga förbindelser att tillämpa konventionen i enlighet med gemenskapens interna bestämmelser.

Gemenskapen förbehåller sig därför rätten

- i) att vad gäller de gränsvärden som anges i bilaga I, del I, nummer 3—5 i konventionen tillämpa gränsvärden om 100 ton för brom (mycket giftigt ämne), 5 000 ton för metanol (giftigt ämne), och 2 000 ton för syrgas (oxiderande ämne).
- ii) Att vad gäller de gränsvärden som anges i bilaga I, del I, nummer 8 i konventionen tillämpa gränsvärden om 500 ton (riskfras R50—53 (*): "ämnen som är mycket giftiga för vattenorganismer och som kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön") och 2 000 ton (riskfras R51—53 (*): "ämnen som är giftiga för vattenorganismer och som kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön").

(*) Ämnen klassificerade enligt rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (EGT 196, 16.8.1967, s. 1). Direktivet senast ändrat genom direktiv 96/56/EG (EGT L 236, 18.9.1996, s. 35).

*BILAGA II***EUROPEISKA GEMENSKAPENS FÖRKLARING I ENLIGHET MED ARTIKEL 29.4 I KONVENTIONEN OM GRÄNSÖVERSKRIDANDE KONSEKVENSER AV INDUSTRIOLYCKOR, SÅVITT AVSER BEHÖRIGHET**

I enlighet med EG-fördraget består gemenskapens miljöpolitiska mål och principer särskilt i att bevara och skydda miljön och folkhälsan genom förebyggande åtgärder. I strävan att uppfylla dessa mål har rådet antagit rådets direktiv 82/501/EEG av den 24 juni 1982 om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter, vilket har ersatts av rådets direktiv 96/82/EG av den 9 december 1996 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår. Dessa instrument syftar till att förebygga allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår och att begränsa deras konsekvenser för människor och miljö, och skall tillämpas på områden som omfattas av konventionen om gränsöverskridande konsekvenser av industriolyckor. Gemenskapen kommer att underrätta depositarien om varje ändring i detta direktiv och om all ytterligare utveckling av betydelse inom det område konventionen omfattar.

När det gäller tillämpningen av konventionen är gemenskapen och dess medlemsstater ansvariga inom sina respektive behörighetsområden för att konventionen tillämpas.

**KONVENTION OM GRÄNSÖVERSKRIDANDE EFFEKTER AV
INDUSTRIOLYCKOR**

ÖVERSÄTTNING

KONVENTION OM GRÄNSÖVERSKRIDANDE EFFEKTER AV INDUSTRIOLYCKOR

Preamblel

PARTERNA I DENNA KONVENTION,

SOM INSER den särskilda vikten, i nuvarande och framtida generationers intresse, av att skydda människor och miljö mot effekterna av industriolyckor,

SOM ERKÄNNER att det är viktigt att snarast förebygga skadliga effekter av industriolyckor för människor och miljö och att främja alla åtgärder som stimulerar ett rationellt, ekonomiskt och effektivt utnyttjande av förebyggande åtgärder, beredskapsåtgärder och räddningsinsatser för att möjliggöra en miljöanpassad och hållbar ekonomisk utveckling,

SOM TAR HÄNSYN TILL att effekterna av industriolyckor kan spåras över gränserna och kräva samarbete mellan staterna,

SOM BEKRÄFTAR behovet att främja aktivt internationellt samarbete mellan berörda stater före, under och efter en olycka i syfte att förbättra lämpliga strategier och att förstärka och samordna verksamheten på alla lämpliga nivåer för att främja förebyggande av, beredskap för och insatser mot de gränsöverskridande effekterna av industriolyckor,

SOM BEAKTAR vikten och nyttan av bilaterala och multilaterala arrangemang för förebyggande av, beredskap för och insatser mot effekterna av industriolyckor,

SOM ÄR MEDVETNA OM den roll som Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa (ECE) har i detta sammanhang och som erinrar om bland annat ECE:s uppförandekod angående föroreningar av gränsöverskridande inre vattendrag till följd av olyckshändelser och om konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang,

SOM TAR HÄNSYN TILL de relevanta bestämmelserna i slutdokumentet från konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (ESK), till det avslutande dokumentet från mötet i Wien med representanter från de deltagande ESK-staterna och resultatet av ESK-mötet i Sofia om skydd av miljön samt relevanta verksamheter och mekanismer i Förenta nationernas miljöprogram (UNEP), särskilt APELL-programmet, i Internationella arbetsorganisationen (ILO), särskilt koden som syftar till att förebygga större industriolyckor, samt i andra relevanta internationella organisationer,

SOM BEAKTAR de relevanta bestämmelserna i förklaringen från Förenta nationernas konferens om den mänskliga miljön, särskilt princip 21, enligt vilken staterna i enlighet med Förenta nationernas stadga och folkrättens principer har den suveräna rätten att exploatera sina egna resurser enligt sina egna miljöstrategier samt ansvaret att säkerställa att verksamheter inom deras jurisdiktion eller under deras kontroll inte förorsakar skada på miljön i andra stater eller i områden utom gränserna för nationell jurisdiktion,

SOM BETRAKTAR principen förorenaren betalar som en allmän princip inom internationell miljö rätt,

SOM UNDERSTRYKER principerna inom folkrätten och internationell sedvänja, särskilt principerna om grannsämja, reciprocitet, icke-diskriminering och goda avsikter,

HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

I denna konvention avses med

- a) *industriolycka*: en händelse till följd av en okontrollerad utveckling under varje form av verksamhet som omfattar farliga ämnen, antingen
 - i) i en anläggning, till exempel vid tillverkning, användning, lagring, hantering eller slutligt omhändertagande, eller
 - ii) under transport, i den utsträckning som denna täcks av punkt 2 (d) i artikel 2,
- b) *farlig verksamhet*: varje verksamhet där ett eller flera farliga ämnen förekommer eller kan förekomma i sådana mängder som motsvarar eller överstiger de mängder som anges i bilaga 1 till denna konvention och som kan ge uppvak till gränsöverskridande effekter,
- c) *effekter*: alla direkta eller indirekta, omedelbara eller fördröjda skadliga följder av en industriolycka för bland annat
 - i) människor, växter och djur,
 - ii) marken, vattnet, luften och naturen,
 - iii) växelverkan mellan faktorerna under i och ii, och
 - iv) materiella tillgångar och kulturarv, inklusive historiska monument,
- d) *gränsöverskridande effekter*: allvarliga effekter inom en parts jurisdiktion till följd av en industriolycka som inträffar inom en annan parts jurisdiktion,
- e) *företagsledningen*: varje fysisk eller juridisk person, inklusive offentliga myndigheter, som ansvarar för en viss verksamhet, t.ex. ledning av, planering av att genomföra eller genomförande av en verksamhet,
- f) *part*: om texten inte anger annat, en fördragsslutande part i denna konvention,
- g) *upphovspart*: varje part eller parter under vilkens eller vilkas jurisdiktion en industriolycka inträffar eller kan befaras inträffa,
- h) *utsatt part*: varje part eller parter som utsätts eller kan befaras utsättas för gränsöverskridande effekter av en industriolycka,
- i) *berörda parter*: upphovsparter och utsatta parter,
- j) *allmänheten*: en eller flera fysiska eller juridiska personer.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Denna konvention skall tillämpas på förebyggandet av, beredskap för och insatser vid industriolyckor som kan förorsaka gränsöverskridande effekter, inbegripet effekterna av sådana olyckor till följd av naturkatastrofer, samt på internationellt samarbete om ömsesidigt bistånd samt forskning och utveckling, informations- och teknologitvåbytte inom området för förebyggande av, beredskap för och insatser vid industriolyckor.
2. Denna konvention skall inte tillämpas på
 - a) kärntekniska olyckor eller nödlägen med radioaktiva ämnen,
 - b) olyckor vid militära anläggningar,
 - c) dammolyckor med undantag av effekterna av industriolyckor till följd av sådana olyckor,
 - d) olyckor i samband med landbaserad transport med undantag av
 - i) räddningstjänstinsatser vid sådana olyckor,
 - ii) transport på platsen för den farliga verksamheten,
 - e) utsläpp till följd av olycka av genetiskt modifierade organismer,
 - f) olyckor till följd av verksamheter i marin miljö, inbegripet utforskning av och utvinning från havsbotten,
 - g) utsläpp till sjöss av olja eller andra skadliga ämnen.

Artikel 3

Allmänna bestämmelser

1. Parterna skall, under beaktande av de insatser som redan gjorts på nationell och internationell nivå, vidta lämpliga åtgärder och samarbeta inom ramen för denna konvention för att skydda människor och miljö mot industriolyckor genom att i möjligaste mån förebygga sådana olyckor, minska deras frekvens och svårighetsgrad samt begränsa deras effekter. I detta syfte skall förebyggande åtgärder, beredskapsåtgärder och räddningsinsatser, inklusive återställande åtgärder, vidtas.
2. Parterna skall genom informationsutbyte, konsultationer och andra samarbetsåtgärder och utan onödigt dröjsmål utveckla och tillämpa beredskapsåtgärder, insatser, riktlinjer och strategier för att minska riskerna för industriolyckor och förbättra förebyggande åtgärder, beredskapsåtgärder och räddningsinsatser, inklusive åter-

ställande åtgärder, och därvid, för att undvika onödigt dubbelarbete, beakta de insatser som redan gjorts på nationell och internationell nivå.

3. Parterna skall säkerställa att företagsledningen tvingas iaktta alla åtgärder som krävs för att på ett säkert sätt kunna genomföra den farliga verksamheten och förebygga industriolyckor.

4. För att tillämpa bestämmelserna i denna konvention skall parterna vidta lämpliga lagstiftnings- och föreskrifts-åtgärder samt administrativa och finansiella åtgärder för förebyggande av, beredskap för och insatser vid industriolyckor.

5. Bestämmelserna i denna konvention skall inte hindra parternas folkrättsliga skyldigheter vad gäller industriolyckor och farliga verksamheter.

Artikel 4

Identifiering, konsultationer och rådgivning

1. I syfte att vidta förebyggande åtgärder och beredskapsåtgärder skall upphovsparten vidta sådana åtgärder som är lämpliga för att identifiera farliga verksamheter inom sin jurisdiktion och säkerställa att berörda parter underrättas om varje sådan föreslagen eller befintlig verksamhet.

2. Berörda parter skall på initiativ av någon av dem inleda diskussioner om identifiering av de farliga verksamheter som rimligen kan orsaka gränsöverskridande effekter. Om de berörda parterna inte enas om huruvida en verksamhet utgör en sådan farlig verksamhet, får varje sådan part, om de berörda parterna inte kommer överens om att lösa frågan på ett annat sätt, hänskjuta frågan till en undersökningskommission för att få ett råd, i enlighet med bestämmelserna i bilaga II.

3. Parterna skall, vad gäller föreslagna eller befintliga farliga verksamheter, tillämpa de förfaranden som fastställs i bilaga III.

4. När en farlig verksamhet är föremål för en miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang och denna beskrivning innefattar en utvärdering av de gränsöverskridande effekterna av industriolyckor vid en sådan farlig verksamhet som bedrivs i enlighet med regleringen i denna konvention, skall det slutliga beslut

som fattas med avseende på konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang uppfylla relevanta krav i denna konvention.

Artikel 5

Frivillig utvidgning

Berörda parter skall, på initiativ av någon av dem, inleda diskussioner om huruvida en verksamhet som inte täcks av bilaga I skall behandlas som en farlig verksamhet. Efter ömsesidig överenskommelse får de använda en rådgivningsmekanism efter eget val eller vända sig till en undersökningskommission i enlighet med bilaga II för att få ett råd. När de berörda parterna kommer överens om det, skall denna konvention eller någon del av den tillämpas på ifrågavarande verksamhet, som om den var en farlig verksamhet.

Artikel 6

Förebyggande

1. Parterna skall vidta lämpliga åtgärder för att förebygga industriolyckor, inbegripet åtgärder för att förmå företagsledningar att vidta åtgärder för att minska risken för industriolyckor. Sådana åtgärder kan innefatta, men är inte begränsade till, dem som närmare beskrivs i bilaga IV.

2. Vad gäller farlig verksamhet skall upphovsparten ålägga företagsledningen att visa hur den farliga verksamheten genomförs på ett säkert sätt genom att tillhandahålla information om exempelvis grundläggande detaljer om processen, inbegripet men inte begränsat till sådan analys och utvärdering som närmare anges i bilaga V.

Artikel 7

Beslutsfattande om lokalisering

Inom ramen för sin rättsordning skall upphovsparten i syfte att minimera risken för befolkningen och samtliga berörda parter miljö, eftersträva antagandet av riktlinjer för lokalisering av nya farliga verksamheter och om betydelsefulla ändringar vad avser redan existerande farliga verksamheter. Inom ramen för sina rättssystem skall de utsätta parterna eftersträva antagandet av riktlinjer för betydelsefull samhällsutveckling i områden som skulle kunna utsättas för gränsöverskridande effekter av en industriolycka som orsakas av farlig verksamhet, så att de aktuella riskerna minimeras. Vid utarbetandet och upprättandet av dessa riktlinjer bör parterna beakta det som anges i bilaga V, punkt 2.1–2.8 samt bilaga VI.

*Artikel 8***Räddningstjänstberedskap**

1. Parterna skall vidta lämpliga åtgärder för att vidmakthålla ändamålsenlig beredskap för att genomföra räddningsinsatser vid industriolyckor. Parterna skall säkerställa att beredskapsåtgärder vidtas för att begränsa gränsöverskridande effekter av sådana olyckor, varvid företagsledningen genomför insatser vid anläggningen. Dessa åtgärder kan innefatta men är inte begränsade till dem som avses i bilaga VII. De berörda parterna skall lägga vikt vid att underrätta varandra om sina beredskapsplaner.

2. Upphovsparten skall säkerställa att planen för räddningstjänst inom anläggningar med farlig verksamhet utarbetas och tillämpas. Planerna skall innefatta lämpliga räddningstjänståtgärder och andra åtgärder för att förebygga och minimera gränsöverskridande effekter. Upphovsparten skall för utarbetande av räddningstjänstplaner förse övriga berörda parter med de uppgifter den förfogar över.

3. Varje part skall säkerställa att planen för räddningstjänst utanför anläggningar med farlig verksamhet utarbetas och tillämpas. Planerna skall innefatta åtgärder som skall vidtas inom dess territorium för att förebygga och minimera gränsöverskridande effekter. Vid utarbetandet av dessa planer skall hänsyn tas till de slutsatser som en analys och utvärdering har lett till, särskilt sådana omständigheter som anges i bilaga V, punkt 2.1–2.8. Berörda parter skall försöka se till att dessa planer stämmer överens med varandra. Där det är ändamålsenligt skall gemensamma planer för räddningsinsatser utanför anläggningar utarbetas för att underlätta vidtagandet av lämpliga räddningstjänståtgärder.

4. Räddningstjänstplaner bör revideras regelbundet, eller när omständigheterna kräver det, hänsyn bör därvid tas till erfarenheter från genomförda räddningsinsatser.

*Artikel 9***Information till och deltagande av allmänheten**

1. Parterna skall säkerställa att adekvat information ges allmänheten i de områden som kan påverkas av en industriolycka vid en farlig verksamhet. Denna information skall ges genom sådana kanaler som parterna finner lämpliga, skall innefatta de olika momenten i bilaga VIII samt bör beakta de frågor som anges i bilaga V, punkt 2.1–2.4 och 2.9.

2. Upphovsparten skall, i enlighet med bestämmelserna i denna konvention och när så är möjligt och lämpligt, ge allmänheten i områden som kan komma att påverkas tillfälle att delta i relevanta förfaranden i syfte att den skall få framföra sina synpunkter på och krav på förebyggande åtgärder och beredskapsåtgärder samt säkerställa att den utsatta partens allmänhet ges samma möjligheter som upphovspartens allmänhet.

3. Parterna skall, i enlighet med sin rättsordning och, om de så önskar, på basis av reciprocitet, ge fysiska eller juridiska personer som påverkas eller kan komma att påverkas skadligt av de gränsöverskridande effekterna av en industriolycka på en parts territorium möjlighet att använda sig av relevanta administrativa och rättsliga förfaranden, inbegripet möjligheten att inleda en rättslig process och anföra talan mot beslut som rör deras rättigheter, motsvarande den som finns för personer inom deras egen jurisdiktion.

*Artikel 10***Alarmeringssystem för industriolyckor**

1. Parterna skall, i syfte att erhålla och avsända larm om industriolyckor som innehåller sådan information som behövs för att bekämpa gränsöverskridande effekter, upprätta och säkerställa funktionen av kompatibla och effektiva alarmeringssystem för industriolyckor på lämpliga nivåer.

2. I händelse av en industriolycka eller omedelbart hot om en sådan, vilken medför eller kan komma att medföra gränsöverskridande effekter, skall upphovsparten säkerställa att de utsatta parterna omedelbart underrättas på lämpliga nivåer genom alarmeringssystemen för industriolyckor. Sådana underrättelser skall innefatta de moment som finns i bilaga IX.

3. Berörda parter skall säkerställa att vid en industriolycka eller ett omedelbart hot om en sådan de planer för räddningstjänst som upprättats i enlighet med artikel 8 tillämpas så snart som möjligt och i den utsträckning som med hänsyn till omständigheterna är lämpligt.

*Artikel 11***Insatser**

1. Parterna skall säkerställa att adekvata räddningstjänstinsatser snarast möjligt vidtas i händelse av en

industriolycka eller vid omedelbart hot om en sådan, varvid användning av de mest effektiva metoderna att begränsa och minimera effekterna skall användas.

2. I händelse av en industriolycka eller ett omedelbart hot om en sådan, vilken medför eller kan komma att medföra gränsöverskridande effekter, skall de berörda parterna säkerställa att effekterna bedöms, när så är lämpligt gemensamt, i syfte att vidta ändamålsenliga insatser. De berörda parterna skall sträva efter att samordna sina insatser.

Artikel 12

Ömsesidigt bistånd

1. Om en part behöver bistånd i händelse av en industriolycka, får den begära sådant bistånd av andra parter och därvid ange omfattningen och arten av det bistånd den begär. Den part som begäran om bistånd riktar sig till skall omedelbart fatta ett beslut och informera den begärande parten huruvida den har möjlighet att ge det begärda biståndet samt ange omfattningen av och villkoren för det bistånd som skulle kunna komma i fråga.

2. De berörda parterna skall samarbeta för att underlätta ett omedelbart biståndgivande i enlighet med punkt 1 i denna artikel, inbegripet, när så är lämpligt, åtgärder för att minimera följderna och effekterna av industriolyckan och tillhandahålla bistånd av allmän natur. När parterna inte har bilaterala eller multilaterala avtal som täcker arrangemangen för tillhandahållande av det ömsesidiga biståndet, skall detta ges i enlighet med bilaga X, om parterna inte kommer överens om annat.

Artikel 13

Skadeståndsansvar

Parterna skall stödja lämpliga internationella ansträngningar i syfte att utarbeta regler, kriterier och förfaranden inom skadeståndsansvarsområdet.

Artikel 14

Forskning och utveckling

Parterna skall på lämpligt sätt inleda och samarbeta i fråga om forskning om och utveckling av metoder och teknik för ett förebyggande av, beredskap för och insatser vid industriolyckor. I dessa syften skall parterna uppmuntra och aktivt främja vetenskapligt och tekniskt sam-

arbete, inbegripet forskning om mindre farliga processer som syftar till att begränsa allvarliga olycksrisker samt förebygga och begränsa följderna av industriolyckor.

Artikel 15

Utbyte av information

Parterna skall på multilateral eller bilateral nivå utbyta sådan information som de kan införskaffa genom rimliga åtgärder, inbegripet de uppgifter som finns i bilaga XI.

Artikel 16

Utbyte av teknologi

1. Parterna skall i överensstämmelse med sina lagar och andra författningar samt rättspraxis underlätta teknologiutbytet för förebyggande av, beredskap för och insatser mot effekterna av industriolyckor, särskilt genom att främja

- utbyte av tillgänglig teknologi på olika finansiella grunder,
- direkta kontakter och samarbete på industrins område,
- utbyte av information och erfarenhet,
- tillhandahållande av tekniskt bistånd.

2. Vid främjandet av de verksamheter som närmare anges i punkt 1a—d i denna artikel, skall parterna skapa förmånliga villkor genom att underlätta kontakter och samarbete mellan lämpliga organisationer och enskilda personer inom såväl den privata som den offentliga sektorn, vilka har möjlighet att tillhandahålla teknologi, konstruktions- och ingenjörstjänster, utrustning eller finansiering.

Artikel 17

Behöriga myndigheter och kontaktställen

1. Varje part skall utse eller upprätta en eller flera behöriga myndigheter för denna konventions ändamål.

2. Utan att inverka på andra överenskomelser på bilateral eller multilateral nivå skall varje part utse eller upprätta ett kontaktställe med uppgifter i fråga om alarmering om industriolyckor i enlighet med artikel 10 samt ett kontaktställe med uppgifter i fråga om ömsesidigt bistånd enligt artikel 12. Dessa kontaktställen bör helst vara desamma.

3. Varje part skall inom tre månader från dagen för denna konventions ikraftträdande, genom det sekretariat som avses i artikel 20 underrätta de andra parterna om

vilket organ eller vilka organ den har utsett som sitt (sina) kontaktställe(n) och som sin(a) behöriga myndighet(er).

4. Varje part skall, inom en månad efter dagen för beslutet, genom sekretariatet underrätta de andra parterna om eventuella ändringar avseende de myndigheter och kontaktställen som den utsett enligt punkt 3 i denna artikel.

5. Varje part skall se till att dess kontaktställe och dess alarmeringssystem för industriolyckor i enlighet med artikel 10 alltid är tillgängliga.

6. Varje part skall se till att dess kontaktställe och de myndigheter som ansvarar för att avge och mottaga framställningar om bistånd enligt artikel 12 alltid är tillgängliga.

Artikel 18

Partskonferensen

1. Parternas representanter skall utgöra denna konventions partskonferens och hålla reguljära möten. Partskonferensens första möte skall sammankallas senast ett år efter dagen för denna konventions ikraftträdande. Därefter skall ett möte med partskonferensen hållas minst en gång om året eller på skriftlig begäran av någon part, förutsatt att denna begäran inom sex månader, efter det att begäran delgivits dem av sekretariatet, får stöd av minst en tredjedel av parterna.

2. Partskonferensen skall

- a) granska tillämpningen av denna konvention,
- b) fullgöra rådgivande uppgifter syftande till att stärka parternas förmåga att förebygga, förbereda sig för och genomföra insatser mot de gränsöverskridande effekterna av industriolyckor samt att underlätta tillhandahållandet av tekniskt bistånd och teknisk rådgivning på begäran av parter som utsatts för industriolyckor,
- c) på lämpligt sätt upprätta arbetsgrupper och andra lämpliga mekanismer för att behandla ärenden som avser tillämpning och utveckling av denna konvention och i detta syfte göra lämpliga utredningar och sammanställa annan dokumentation samt lägga fram rekommendationer för behandling av partskonferensen,
- d) fullgöra andra uppdrag som kan vara lämpliga enligt bestämmelserna i denna konvention,
- e) vid sitt första möte behandla och genom konsensus anta arbetsordningen för sina möten.

3. Partskonferensen skall, när den fullgör sina uppgifter och så anser lämpligt, även samarbeta med andra behöriga internationella organisationer.

4. Partskonferensen skall, vid sitt första möte, utarbeta ett arbetsprogram, särskilt med avseende på de frågor som behandlas i bilaga XII. Partskonferensen skall även besluta om arbetssätt, inbegripet utnyttjande av nationella centra och samarbete med behöriga internationella organisationer samt upprättande av ett system i syfte att underlätta genomförandet av denna konvention, i synnerhet vad avser ömsesidigt bistånd i händelse av en industriolycka och som bygger på relevanta befintliga verksamheter inom behöriga internationella organisationer. Som en del av arbetsprogrammet skall partskonferensen granska befintliga nationella, regionala och internationella centra samt andra organ och program som syftar till att samordna information och ansträngningar vid förebyggande av, beredskap för och insatser vid industriolyckor för att fastställa vilka ytterligare internationella institutioner eller centra som kan behövas för att utföra de uppdrag som är förtecknade i bilaga XII.

5. Partskonferensen skall, vid sitt första möte, börja beakta förfaranden för att skapa fördelaktigare villkor för utbyte av teknologi för förebyggande av, beredskap för och insatser mot effekterna av industriolyckor.

6. Partskonferensen skall anta riktlinjer och kriterier för att underlätta identifieringen av farliga verksamheter för denna konventions ändamål.

Artikel 19

Rösträtt

1. Med undantag av det som föreskrivs i punkt 2 i denna artikel skall varje part i denna konvention ha en röst.

2. Regionala organisationer för ekonomisk integration, enligt definitionen i artikel 27, skall i ärenden inom sina kompetensområden utöva sin rösträtt med det antal röster som motsvarar antalet medlemsstater som är parter i denna konvention. Sådana organisationer skall inte utöva sin rösträtt om deras medlemsstater utövar sin rösträtt och vice versa.

Artikel 20

Sekretariat

Exekutivsekreteraren för Ekonomiska kommissionen för Europa skall fullgöra följande sekretariatsuppgifter:

- a) Sammankalla och förbereda parternas möten.
- b) Till parterna vidarebefordra rapporter och annan information som erhållits i enlighet med bestämmelserna i denna konvention.
- c) Sådana andra uppgifter som parterna kan komma att besluta om.

Artikel 21

Biläggande av tvister

1. Om en tvist uppstår mellan en eller flera parter om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, skall de eftersträva en lösning genom förhandlingar eller någon annan metod för att bilägga tvister, som parterna i tvisten kan godta.
2. Vid undertecknandet, ratificeringen, godtagandet eller godkännandet av eller vid anslutningen till denna konvention eller vid någon senare tidpunkt kan en part skriftligen förklara för depositarien att den, vad gäller en tvist som inte har bilagts enligt punkt 1 i denna artikel, godtar ett av eller båda de följande sätten att bilägga tvister som obligatoriska i förhållande till en part som godtar samma skyldighet:
 - a) Hänsjutande av tvisten till Internationella domstolen.
 - b) Skiljedom i enlighet med det förfarande som anges i bilaga XIII.
3. Om de tvistande parterna har godtagit båda de sätt att lösa tvister som anges i punkt 2 i denna artikel, får tvisten hänskjutas endast till Internationella domstolen, om inte parterna kommer överens om något annat.

Artikel 22

Begränsningar i tillhandahållandet av information

1. Bestämmelserna i denna konvention skall inte inverka på parternas rättigheter eller skyldigheter i enlighet med deras nationella lagar, förordningar, administrativa föreskrifter eller godkänd rättspraxis samt tillämpliga internationella regler för att skydda information om personuppgifter, industriell och kommersiell sekretess, inklusive intellektuell äganderätt eller nationell säkerhet.
2. Om en part ändå bestämmer sig för att tillhandahålla en annan part sådan skyddad information, skall den part som erhåller sådan skyddad information iaktta den erhållna informationens konfidentiella natur samt de villkor på vilka den tillhandahålls och endast använda den för de syften för vilka den tillhandahållits.

Artikel 23

Tillämpning

Parterna skall regelbundet rapportera om tillämpningen av denna konvention.

Artikel 24

Bilaterala och multilaterala avtal

1. Parterna får, i syfte att uppfylla sina skyldigheter enligt denna konvention, bibehålla befintliga eller sluta nya bilaterala eller multilaterala avtal eller andra överenskommelser.
2. Bestämmelserna i denna konvention skall inte inverka på parternas rätt att vidta, när så är lämpligt genom ett bilateralt eller multilateralt avtal, strängare åtgärder än de som krävs enligt konventionen.

Artikel 25

Bilagornas status

Bilagorna till denna konvention utgör en integrerad del av konventionen.

Artikel 26

Ändringar i konventionen

1. Varje part får föreslå ändringar i denna konvention.
2. Texten till en föreslagen ändring i denna konvention skall överlämnas i skriftlig form till exekutivsekreteraren i Ekonomiska kommissionen för Europa, som skall skicka ut den till alla parter. Partskonferensen skall diskutera de föreslagna ändringarna vid sitt nästa årsmöte under förutsättning att exekutivsekreteraren i Ekonomiska kommissionen för Europa har skickat ut förslagen till parterna minst nittio dagar före mötet.
3. För ändringar i denna konvention — andra än dem som avser bilaga I, för vilka förfarandet anges i punkt 4 i denna artikel, gäller följande:
 - a) Ändringar skall antas genom konsensus av de parter som är närvarande vid mötet och skall av depositarien underställas alla parter för ratifikation, godtagande eller godkännande.
 - b) Instrumenten avseende ratifikation, godtagande eller godkännande av ändringarna skall deponeras hos depositarien. Ändringar som antagits i enlighet med denna artikel träder i kraft för parter som har

godtagit dem den nittionde dagen efter dagen för depositariens mottagande av det sextonde ratifikations- godtagande- eller godkännandeinstrumentet.

- c) Därefter träder ändringarna i kraft för varje annan part den nittionde dagen efter det att parten i fråga har deponerat sitt instrument avseende ratifikation, godtagande eller godkännande av ändringarna.

4. För ändringar i bilaga I gäller följande:

- a) Parterna skall på alla sätt bemöda sig om att nå en överenskommelse genom konsensus. Om alla bemödanden att nå konsensus har uttömts och ingen överenskommelse nåtts, skall ändringarna i sista hand antas med nio tiondedels majoritet av de vid mötet närvarande och röstande parterna. Om ändringarna antagits av partskonferensen, skall de meddelas till parterna och rekommenderas för godkännande.
- b) Efter utgången av tolv månader efter dagen då de meddelats av exekutivsekreteraren i Ekonomiska kommissionen för Europa blir ändringarna i bilaga I gällande för de parter i denna konvention som har överlämnat en underrättelse i enlighet med punkt 4c i denna artikel under förutsättning att minst sexton parter inte har överlämnat en sådan underrättelse.
- c) En part som inte kan godkänna en ändring i bilaga I i denna konvention skall skriftligen underrätta exekutivsekreteraren i Ekonomiska kommissionen för Europa om detta inom tolv månader efter dagen för meddelandet om antagandet. Exekutivsekreteraren skall omedelbart underrätta alla parter om varje sådan mottagen underrättelse. En part får när som helst byta ut sin tidigare underrättelse mot ett godtagande, och ändringen i bilaga I träder därefter i kraft för parten i fråga.
- d) I denna punkt avses med "närvarande och röstande parter" de parter som är närvarande och avger en röst eller en nejöst.

Artikel 27

Undertecknande

Denna konvention skall vara öppen för undertecknande i Helsingfors från den 17 till den 18 mars 1992 och därefter i Förenta nationernas högkvarter i New York till den 18 september 1992 av stater som är medlemmar i Ekonomiska kommissionen för Europa liksom av stater som har konsultativ status vid Ekonomiska kommissionen för Europa i enlighet med punkt 8 i Ekonomiska och sociala rådets resolution 36 (IV) den 28 mars 1947 och av regionala organisationer för ekonomisk integration sammansatta av suveräna stater som är medlemmar

av Ekonomiska kommissionen för Europa till vilka dess medlemsstater har givit behörighet avseende frågor som regleras i denna konvention, inklusive behörigheten att ingå avtal avseende dessa frågor.

Artikel 28

Depositarie

Förenta nationernas generalsekreterare skall vara depositarie för denna konvention.

Artikel 29

Ratifikation, godtagande, godkännande och anslutning

1. Denna konvention skall ratificeras, godtagas eller godkännas av de undertecknande staterna och de regionala organisationer för ekonomisk integration som avses i artikel 27.

2. Denna konvention skall vara öppen för anslutning av de stater och organisationer som avses i artikel 27.

3. Varje organisation som avses i artikel 27, som blir part i denna konvention utan att någon av dess medlemsstater är part, skall vara bunden av alla förpliktelser enligt konventionen. I fråga om sådana organisationer där en eller flera av medlemsstaterna anslutit sig till konventionen, skall organisationen och dess medlemsstater besluta om sitt respektive ansvar för att fullgöra sina förpliktelser enligt konventionen. I sådana fall skall organisationen och medlemsstaterna inte ha rätt att samtidigt utöva sina rättigheter enligt konventionen.

4. De organisationer för regional ekonomisk integration som avses i artikel 27 skall i sina instrument avseende ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning uppge omfattningen av sin behörighet vad gäller frågor som regleras i denna konvention. Dessa organisationer skall även underrätta depositarien om varje väsentlig ändring beträffande sin behörighet.

Artikel 30

Ikraftträdande

1. Denna konvention träder i kraft den nittionde dagen efter deponeringen av det sextonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet.

2. Med avseende på punkt 1 i denna artikel skall ett instrument som deponerats av en organisation som avses i artikel 27 inte räknas som ett tillägg till dem som deponerats av medlemsstater i en sådan organisation.

3. För varje stat eller organisation som avses i artikel 27, som ratificerar, godtar eller godkänner denna konvention

eller ansluter sig till den efter depositionen av det sextonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet, träder konventionen i kraft den nittionde dagen efter den dag då en sådan stat eller organisation deponerat sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

Artikel 31

Frånträdande

1. En part får när som helst efter utgången efter tre år räknat från dagen för denna konventions ikraftträdande för parten i fråga frånträda konventionen genom skriftlig underrättelse till depositarien. Varje sådant frånträdande

träder i kraft den nittionde dagen efter dagen då depositarien mottagit underrättelse.

2. Ett sådant frånträdande skall inte påverka tillämpningen av artikel 4 vad avser en verksamhet där en underrättelse har gjorts i enlighet med artikel 4 punkt 1 eller en begäran om diskussion har gjorts i enlighet med artikel 4 punkt 2.

Artikel 32

Autentiska texter

Originalen av denna konvention, där de engelska, franska och ryska texterna äger lika giltighet, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

Som skedde i Helsingfors den 17 mars 1992.

BILAGA I

FARLIGA ÄMNEN FÖR DEFINITION AV FARLIGA VERKSAMHETER

Nedan angivna mängder gäller för varje verksamhet eller grupp av verksamheter. Då ett mängdintervall ges i del I är tröskelmängderna lika med maximimängderna i varje intervall. Fem år efter ikraftträdandet av denna konvention skall den minsta mängden som anges i varje intervall bli tröskelmängd om den inte ändrats.

Då ett ämne eller en beredning nämnd i del II också faller inom en kategori i del I, skall den tröskelmängd som anges i del II användas.

Vid identifiering av farliga verksamheter skall parterna ta hänsyn till den förutsägbara möjligheten till ökning av de innefattande riskerna och till mängderna av de farliga ämnena och deras inbördes avstånd, vare sig de är under tillsyn av en eller flera företagsledningar.

DEL I

Kategorier av ämnen och beredningar som inte specifikt nämns i del II

Kategori	Tröskelmängd (Ton)
1. Brandfarliga gaser ^(1a) inklusive LPG	200
2. Mycket brandfarliga vätskor ^(1b)	50 000
3. Mycket giftiga ^(1c)	20
4. Giftiga ^(1d)	500-200
5. Oxiderande ^(1e)	500-200
6. Explosiva ^(1f)	200-50
7. Brandfarliga vätskor ^(1g) (hanterade under speciella tryck- och temperaturbetingelser)	200
8. Farliga för miljön ^(1h)	200

DEL II

Namngivna ämnen

Ämne	Tröskelmängd (Ton)
1. Ammoniak	500
2. a) Ammoniumnitrat ⁽²⁾	2 500
b) Ammoniumnitrat i form av gödningsmedel ⁽³⁾	10 000
3. Akrylnitril	200
4. Klor	25
5. Etylenoxid	50
6. Cyanväte	20
7. Fluorväte	50
8. Svavelväte	50
9. Svaveldioxid	250
10. Svaveltrioxid	75
11. Alkylbly	50
12. Fosgen	0,75
13. Metylisocyanat	0,15

ANMÄRKNINGAR

⁽¹⁾ Riktvärdeskriterier:

I avsaknad av andra lämpliga kriterier kan parterna använda följande kriterier för klassificering av ämnen och beredningar enligt del I av detta annex.

a) *Brandfarliga gaser:*

ämnen som i gasformigt tillstånd vid normalt tryck och blandade med luft blir brandfarliga och vilkas kokpunkt vid normalt tryck är 20 °C eller lägre;

b) *Mycket brandfarliga vätskor:*

ämnen som har en lägre flampunkt än 21 °C och vars kokpunkt vid normalt tryck är högre än 20 °C;

c) *Mycket giftiga:*

ämnen med egenskaper motsvarande dem i tabell 1 eller tabell 2 nedan och som, beroende på sina fysikaliska och kemiska egenskaper, kan ge upphov till risker för industriolyckor.

Tabell 1

LD ₅₀ (oralt) ⁽¹⁾ mg/kg kroppsvikt LD ₅₀ ≤ 25	LD ₅₀ (dermalt) ⁽²⁾ mg/kg kroppsvikt LD ₅₀ ≤ 50	LC ₅₀ ⁽³⁾ mg/l (inhalation) LC ₅₀ ≤ 0,5
⁽¹⁾ LD ₅₀ oralt hos råtta ⁽²⁾ LD ₅₀ dermalt hos råtta eller kanin ⁽³⁾ LC ₅₀ genom inhalation (fyra timmar) hos råtta		

Tabell 2

Diskriminerande dos mg/kg kroppsvikt	< 5
om ämnets akuta orala toxicitet hos djur har bestämts med metoden med fastställd dos.	

d) *Giftiga:*

ämnen med egenskaper motsvarande dem i tabell 3 eller 4 och med fysikaliska och kemiska egenskaper som kan ge upphov till risker för industriolyckor.

Tabell 3

LD ₅₀ (oralt) ⁽¹⁾ mg/kg kroppsvikt 25 < LD ₅₀ ≤ 200	LD ₅₀ (dermalt) ⁽²⁾ mg/kg kroppsvikt 50 < LD ₅₀ ≤ 400	LC ₅₀ ⁽³⁾ mg/l (inhalation) 0,5 LC ₅₀ ≤ 2
⁽¹⁾ LD ₅₀ oralt hos råtta ⁽²⁾ LD ₅₀ dermalt hos råtta eller kanin ⁽³⁾ LC ₅₀ genom inhalation (fyra timmar) hos råtta		

Tabell 4

Diskriminerande dos mg/kg kroppsvikt	= 5
om ämnets akuta orala toxicitet hos djur har bestämts med metoden med fastställd dos.	

e) *Oxiderande:*

ämnen som ger starkt exoterma reaktioner vid kontakt med andra ämnen, särskilt brandfarliga ämnen.

f) *Explosiva:*

ämnen som kan explodera vid påverkan av eld eller som är känsligare för stötar eller friktion än dinitrobensen.

g) *Brandfarliga vätskor:*

ämnen som har en lägre flampunkt än 55 °C och som förblir flytande under tryck, då särskilda processbetingelser, såsom högt tryck och hög temperatur, kan ge upphov till risker för industriolyckor.

h) *Farliga för miljön:*

ämnen som har värden för akut toxicitet för den akvatiska miljön motsvarande tabell 5.

Tabell 5

LC ₅₀ ⁽¹⁾ mg/l LC ₅₀ ≤ 10	EC ₅₀ ⁽²⁾ mg/l EC ₅₀ ≤ 10	IC ₅₀ ⁽³⁾ mg/l IC ₅₀ ≤ 10
⁽¹⁾ LC ₅₀ fisk (96 timmar) ⁽²⁾ EC ₅₀ daphnia (48 timmar) ⁽³⁾ IC ₅₀ alg (72 timmar)		
då ämnet inte är lätt nedbrytbart eller log Pow > 3,0 (om inte den experimentellt bestämda BCF < 100).		

i) LD — lethal dose (dödlig dos)

j) LC — lethal concentration (dödlig koncentration)

k) EC — effective concentration (effektkoncentration)

l) IC — inhibiting concentration (inhiberande koncentration)

m) Pow — partition coefficient octanol/water (fördelningskoefficient oktanol/vatten)

n) BCF — bioconcentration factor (biokoncentrationsfaktor)

⁽²⁾ Här avses ammoniumnitrat och blandningar innehållande ammoniumnitrat där kväveinnehållet härrörande från ammoniumnitraten är > 28 vikt-% samt vattenlösningar av ammoniumnitrat där koncentrationen av ammoniumnitrat är > 90 vikt-%.

⁽³⁾ Här avses gödningsmedel av ren ammoniumnitrat och sammansatta gödningsmedel där kväveinnehållet härrörande från ammoniumnitraten är > 28 vikt-% (ett sammansatt gödningsmedel innehåller ammoniumnitrat tillsammans med fosfat och/eller pottaska).

⁽⁴⁾ Blandningar och beredningar innehållande sådana ämnen skall behandlas på samma sätt som det rena ämnet om de fortfarande uppvisar likvärdiga egenskaper och är i stånd att åstadkomma gränsöverskridande effekter.

BILAGA II

FÖRFARANDE I UNDERSÖKNINGSKOMMISSION I ENLIGHET MED ARTIKLARNA 4 OCH 5

1. Den begärande parten eller de begärande parterna skall underrätta sekretariatet om att den eller de hänskjuter frågor till en undersökningskommission som upprättats i enlighet med bestämmelserna i denna bilaga. Underrättelsen skall ange huvudärendet i förfrågan. Sekretariatet skall omedelbart underrätta alla konventionsparter om denna framställan.
2. Undersökningskommissionen skall bestå av tre ledamöter. Både den begärande parten och den andra parten i undersökningsförfarandet skall utse en vetenskaplig eller teknisk expert, och de två experterna som utsetts på detta sätt skall gemensamt utse en tredje expert, som skall vara ordförande i undersökningskommissionen. Denne skall inte vara medborgare hos någon av parterna i undersökningsförfarandet och inte heller vara permanent bosatt inom något av dessa parters territorier, vara anställd av någon av dem eller ha befattat sig med frågan i någon annan egenskap.
3. Om ordföranden i undersökningskommissionen inte har utsetts inom två månader från det att den andra experten har utsetts, skall exekutivsekreteraren i Ekonomiska kommissionen för Europa, på endera partens begäran, utse ordföranden inom ytterligare en tvåmånadersperiod.
4. Om någon av parterna i undersökningsförfarandet inte utser en expert inom en månad från mottagandet av underrättelsen från sekretariatet, kan den andra parten informera exekutivsekreteraren för Ekonomiska kommissionen för Europa, som då skall utse ordföranden i undersökningskommissionen inom två månader. Sedan ordföranden i undersökningskommissionen blivit utsedd, skall han anmoda den part som inte har utsett en expert att göra detta inom en månad. Om parten inte gör detta inom denna period skall ordföranden underrätta exekutivsekreteraren för Ekonomiska kommissionen för Europa, som skall göra denna utnämning inom ytterligare en tvåmånadersperiod.
5. Undantagskommissionen skall anta sina egna procedurregler.
6. Undersökningskommissionen får vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra sitt uppdrag.
7. Parterna i undersökningsförfarandet skall underlätta undersökningskommissionens arbete och skall särskilt, genom att använda alla tillgängliga medel,
 - a) förse undersökningskommissionen med all relevant dokumentation, utrustning och information, och
 - b) göra det möjligt för undersökningskommissionen att vid behov kalla vittnen eller experter för att få del av deras utsagor.
8. Parterna och experterna skall skydda alla konfidentiella uppgifter som de erhåller i förtroende under den tid som undersökningskommissionen arbetar.
9. Om någon av parterna i undersökningsförfarandet inte inställer sig hos undersökningskommissionen eller inte lägger fram sin sak, kan den andra parten begära att undersökningskommissionen fortsätter förfarandet och avslutar sitt arbete. En parts frånvaro eller en parts underlåtenhet att lägga fram sin sak skall inte utgöra ett hinder för att fortsätta och fullfölja undersökningskommissionens arbete.
10. Om inte undersökningskommissionen beslutar annat på grund av särskilda omständigheter, skall undersökningskommissionens utgifter, inklusive ersättning till ledamöterna, bäras till lika delar av parterna i undersökningsförfarandet. Undersökningskommissionen skall bokföra alla sina utgifter och tillställa parterna slutredovisning över dessa.
11. Varje part som har ett sakligt intresse av den fråga som behandlas i undersökningsförfarandet och som kan påverkas av ett utlåtande i frågan kan intervensera i förfarandet med tillstånd av undersökningskommissionen.

12. Undersökningskommissionen beslut rörande procedurfrågor skall fattas med majoritetsbeslut. Undersökningskommissionens slutliga utlåtande skall redovisa majoritetens åsikt och innefatta varje avvikande åsikt.
 13. Undersökningskommissionen skall presentera sitt slutliga utlåtande inom två månader från den dag då den bildades, om den inte finner det nödvändigt att förlänga tidsperioden som inte bör överskrida två månader.
 14. Undersökningskommissionens slutliga utlåtande skall baseras på erkända vetenskapliga principer. Undersökningskommissionen skall vidarebefordra sitt slutliga utlåtande till parterna i undersökningsförfarandet och till sekretariatet.
-

BILAGA III

FÖRFARANDE I ENLIGHET MED ARTIKEL 4

1. En upphovspart kan begära konsultationer med en annan part, i enlighet med punkterna 2–5 i denna bilaga, i syfte att fastställa huruvida denna part är en berörd part.
2. För en föreslagen eller befintlig farlig verksamhet skall upphovsparten för att säkerställa lämpliga och effektiva konsultationer se till att varje part som den anser vara en berörd part underrättas på lämpliga nivåer så tidigt som möjligt och senast när den informerar sin egen allmänhet om den föreslagna eller befintliga verksamheten. Vad avser befintlig farlig verksamhet skall en sådan underrättelse ske senast två år efter det att denna konvention har trätt i kraft för en upphovspart.
3. Underrättelsen skall bland annat innehålla
 - a) information om den farliga verksamheten, inklusive varje tillgänglig information eller rapport, såsom information framtiden i enlighet med artikel 6, om dess möjliga gränsöverskridande effekter i händelse av en industriolycka,
 - b) en uppgift om en rimlig tidsperiod, inom vilken ett svar enligt punkt 4 i denna bilaga krävs, med hänsyn till verksamhetens art,och kan även omfatta den information som anges i punkt 4 av de bilaga.
4. De parter som underrättats skall inom den tid som anges i underrättelsen svara upphovsparten och därvid ekänna mottagandet av underrättelsen samt ange om de avser inleda konsultationer.
5. Om en part som underrättats uppger att den inte avser att inleda konsultationer, eller om den inte svarar inom den tid som anges i underrättelsen, skall bestämmelserna i de följande punkterna i denna bilaga inte tillämpas. Under sådana omständigheter utgör detta inget hinder för upphovsparten att bestämma huruvida den skall genomföra en bedömning och en analys på grundval av sin nationella lagstiftning och rättspraxis.
6. Sedan upphovsparten mottagit ett svar från en part som underrättats, med uppgift om dess önskan att inleda konsultationer, skall upphovsparten, om så inte redan skett, lämna den underrättade parten
 - a) relevant information om tidsplanen för analys, inbegripet en uppgift om tidsplanen för överlämnande av kommentarer,
 - b) relevant information om den farliga verksamheten och dess gränsöverskridande effekter i händelse av en industriolycka,
 - c) tillfälle att delta i utvärderingar av information eller varje rapport om möjliga gränsöverskridande effekter.
7. En berörd part skall, på begäran av upphovsparten, förse denna med den information som rimligen kan erhållas rörande det område under den berörda partens jurisdiktion som kan beröras, när sådan information är nödvändig för förberedandet av bedömning, analys och åtgärder. Informationen skall lämnas omedelbart och, om så är lämpligt, genom ett gemensamt organ, där ett sådant finns.
8. Upphovsparten skall direkt tillställa den berörda parten, om så är lämpligt, eller genom ett gemensamt organ, där ett sådant finns, dokumentation om analys och bedömning enligt bilaga V, punkterna 1 och 2.
9. De berörda parterna skall underrätta allmänheten i områden som rimligen kan tänkas bli påverkade av den farliga verksamheten samt ordna med distribution av dokumentationen om analys och bedömning till denna och till myndigheter inom de berörda områdena. Parterna skall se till att de får tillfälle att kommentera eller invända emot den farliga verksamheten samt att deras synpunkter inom rimlig tid

underställs upphovspartens behöriga myndighet, antingen direkt till myndigheten eller, när så är lämpligt, genom upphovsparten.

10. Upphovsparten skall efter att ha färdigställt dokumentationen om analys och bedömning utan oskälig tidsåtgång inleda konsultationer med den berörda parten rörande bland annat den farliga verksamhetens gränsöverskridande effekter i händelse av en industriolycka och åtgärder för att minska eller eliminera dess effekter. Konsultationerna kan avse
 - a) möjliga alternativ till den farliga verksamheten, inklusive alternativet inga åtgärder, samt eventuella åtgärder för att begränsa gränsöverskridande effekter på upphovspartens bekostnad,
 - b) andra former av möjligt ömsesidigt bistånd för att minska gränsöverskridande effekter,
 - c) andra lämpliga frågor.

De berörda parterna skall, när sådana konsultationer inleds, komma överens om en rimlig tidsram för konsultationsperiodens längd. Sådana konsultationer skall ledas av ett lämpligt gemensamt organ, där det finns ett sådant.

11. De berörda parterna skall säkerställa att vederbörlig hänsyn tas till analysen och bedömningen samt till de kommentarer som erhållits i enlighet med punkt 9 i denna bilaga och till resultatet av de konsultationer som det hänvisas till i punkt 10 av denna bilaga.
12. Upphovsparten skall underrätta de berörda parterna om varje beslut om verksamheten samt om de skäl och beaktanden som låg till grund för detta.
13. Om ytterligare relevant information om de gränsöverskridande effekterna av en farlig verksamhet, som inte var tillgänglig vid tidpunkten för konsultationerna om verksamheten i fråga, blir tillgänglig för en berörd part, skall denna part omedelbart underrätta den andra berörda parten eller de andra berörda parterna. Om en av de berörda parterna begär detta, skall förnyade konsultationer äga rum.

*BILAGA IV***FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER ENLIGT ARTIKEL 6**

Följande åtgärder får, med hänsyn till nationella lagar och sedvänjor, vidtas av parterna, behöriga myndigheter, företagsledningar eller med gemensamma ansträngningar:

- 1) Uppsättande av allmänna eller särskilda mål rörande säkerheten.
 - 2) Antagande av legislativa bestämmelser eller riktlinjer rörande säkerhetsåtgärder och säkerhetsnormer.
 - 3) Identifiering av sådana farliga verksamheter som kräver speciella förebyggande åtgärder, som kan inkludera ett system för licensgivning eller auktorisation.
 - 4) Utvärdering av riskanalyser eller säkerhetsstudier rörande farliga verksamheter samt en aktionsplan för genomförande av nödvändiga åtgärder.
 - 5) Tillförande av erforderlig information för bedömning av risker till behöriga myndigheter.
 - 6) Användning av lämpligaste teknologi i syfte att förhindra industriolyckor och skydda människor och miljö.
 - 7) Genomförande, i syfte att förhindra industriolyckor, av lämplig utbildning och övning av alla de personer som på platsen är sysselsatta inom farliga verksamheter under såväl normala som onormala förhållanden.
 - 8) Upprättande av interna ledningsstrukturer och sedvänjor, avsedda att effektivt tillämpa och upprätthålla säkerhetsbestämmelser.
 - 9) Övervakning och granskning av farliga verksamheter samt genomförande av inspektioner.
-

BILAGA V

ANALYS OCH BEDÖMNING

1. Analysen och bedömningen av den farliga verksamheten bör utföras i en omfattning och med en grundlighet som kan variera beroende på syftet.
2. Följande uppställning belyser, vad avser de berörda artiklarna, de frågor som bör beaktas i analysen och bedömningen i angivna syften:

Analysens syfte	Frågor att beakta
Räddningstjänstberedskap enligt artikel 8	1) Mängder av och egenskaper hos farliga ämnen inom anläggningen. 2) Korta beskrivande scenarier av representativa exempel på industriolyckor som kan bli en följd av den farliga verksamheten, inklusive en uppgift om sannolikhet för var och en av dessa. 3) För varje scenario: a) Den ungefärliga mängden som kan omfattas av ett utsläpp. b) Omfattningen av och graden av allvar hos följderna av dessa för såväl människor som miljö under förmånliga och oförmånliga omständigheter, inbegripet utsträckningen av de riskzoner som uppstår som en följd av utsläppet. c) Den tid inom vilken industriolyckan skulle kunna utvecklas från den händelse som initierat den. d) Varje åtgärd som skulle kunna vidtas för att minimera en trolig upptrappning. 4) Storleken och fördelningen av befolkningen i omgivningen, inklusive alla större befolkningskoncentrationer, eventuellt i riskzonen, 5) Denna befolknings ålder, rörlighet och ömtålighet.
Beslutsfattande om lokalisering enligt artikel 7	Utöver punkterna 1–5 ovan: 6) Graden av allvar för den skada som åsamkats människor och miljö, beroende på utsläppets art och omständigheterna kring detta. 7) Avståndet från platsen för den farliga verksamheten, där skadliga effekter för människor och miljö rimligen skulle kunna inträffa i händelse av en industriolycka. 8) Samma information inte endast om den aktuella situationen utan också för planerad eller rimligen förutsebar framtida utveckling.
Information till allmänheten enligt artikel 9	Utöver punkterna 1–4 ovan: 9) Människor som skulle kunna påverkas av en industriolycka.

Analysens syfte	Frågor att beakta
Förebyggande åtgärder enligt artikel 6	Utöver punkterna 4–9 ovan kommer mera detaljerade versioner av beskrivningar och bedömningar enligt punkterna 1–3 att behövas för förebyggande åtgärder. Utöver dessa beskrivningar och bedömningar bör även följande frågor täckas: 10) På vilka villkor och i vilka mängder farligt material hanteras. 11) En förteckning över scenarierna för de typer av industriolyckor som har allvarliga effekter, inklusive exempel som täcker hela raden av storlekar på olyckor samt möjligheten av effekter från närliggande verksamheter. 12) För varje scenario en beskrivning av de händelser som skulle kunna ge upphov till en industriolycka och de steg genom vilka den skulle kunna trappas upp. 13) En bedömning, åtminstone i allmänna ordalag, av sannolikheten av varje steg som inträffar, med hänsyn till arrangemangen under 14. 14) En beskrivning av de förebyggande åtgärderna, såväl vad gäller utrustning som förfaranden som utformats för att minimera sannolikheten av att varje steg inträffar. 15) En bedömning av de effekter som avvikelser från normala driftsvillkor skulle kunna ha, samt de systematiska arrangemang för ett säkert driftsavbrott vid den farliga verksamheten eller en del av denna vid en olyckshändelse, samt behovet av att öva personalen för att säkerställa att avvikelser som skulle kunna vara allvarliga konstateras på ett tidigt stadium och att lämpliga åtgärder vidtas. 16) En bedömning av den utsträckning i vilken förändringar, reparationsarbeten och underhållsarbeten inom den farliga verksamheten skulle kunna medföra att man riskerade att åsidosätta säkerhetsåtgärderna samt de systematiska arrangemangen för att säkerställa att kontrollen bibehålls.

*BILAGA VI***BESLUTSFATTANDE OM LOKALISERING ENLIGT ARTIKEL 7**

De frågor som bör beaktas enligt artikel 7 belyses av följande:

- 1) Resultaten av riskanalys och bedömning, inbegripet en bedömning enligt bilaga V av de fysiska särdragen i det område där den farliga verksamheten planeras.
- 2) Resultaten av samrådsförfaranden och av förfaranden för allmänhetens deltagande.
- 3) En analys av ökningen eller minskningen av den risk som förorsakas av en utveckling inom den utsatta partens territorium i förhållande till en befintlig farlig verksamhet inom upphovspartens territorium.
- 4) Bedömningen av miljöriskerna, inbegripet gränsöverskridande effekter.
- 5) En bedömning av de nya farliga verksamheter som skulle kunna skapa risker.
- 6) En uppskattning av lokaliseringen av nya och betydelsefulla ändringar av befintliga farliga verksamheter på säkert avstånd från befintliga befolkningscentra, samt upprättande av ett säkerhetsområde omkring farliga verksamheter; inom sådana områden bör sådan utveckling som skulle kunna öka den för risk utsatta befolkningen eller på annat sätt öka risken utredas nog.

BILAGA VII

ÅTGÄRDER FÖR RÄDDNINGSTJÄNSTBEREDSKAP ENLIGT ARTIKEL 8

1. Alla beredskapsplaner, såväl inom anläggningen som utanför denna, bör samordnas så att en omfattande och effektiv insats vid industriolyckor uppnås.
 2. Beredskapsplanerna bör innefatta nödvändiga åtgärder för lokalisering av olyckshändelser och förhindra eller minimera deras gränsöverskridande effekter. De bör även inbegripa arrangemang för att varna människor och, när så är lämpligt, evakueringsarrangemang, andra skydds- eller räddningsåtgärder samt hälso- och sjukvård.
 3. Beredskapsplaner bör förse personal inom anläggningen, människor som kan påverkas utanför anläggningen och räddningsstyrkor med detaljerad information om de tekniska och organisatoriska förfaranden som är lämpliga vid insatser i händelse av en industriolycka som kan få gränsöverskridande effekter samt för att förhindra och minimera effekterna på människor och miljön såväl inom anläggningen som utanför denna.
 4. Exempel på frågor som skulle kunna täckas av beredskapsplaner inom anläggningen innefattar
 - a) organisatoriska roller och ansvar på platsen för hantering av en olyckshändelse,
 - b) en beskrivning av de åtgärder som bör vidtas i händelse av en industriolycka eller ett överhängande hot om en sådan, i syfte att kontrollera omständigheten eller händelsen, eller detaljerad information om var en sådan beskrivning kan finnas,
 - c) en beskrivning av den utrustning och de resurser som står till förfogande,
 - d) alarmeringssystem för snabbt alarm till den offentliga myndigheten, som är ansvarig för räddningstjänstinsatser utanför anläggningen, om industriolyckor, vari inbegrips den typ av information som bör inkluderas i ett första larm samt arrangemang för att tillhandahålla mer detaljerad information, när sådan blir tillgänglig,
 - e) arrangemang för att öva personal för de uppgifter som den förväntas fullgöra.
 5. Exempel på frågor som skulle kunna täckas av beredskapsplaner för området utanför anläggningen innefattar
 - a) organisatoriska roller och ansvar utanför anläggningen för hantering av en olyckshändelse, inbegripet uppgifter om hur integrering av planerna inom anläggningen skall uppnås,
 - b) metoder och förfaranden som skall tillämpas av räddningstjänst- och sjukvårdspersonal,
 - c) metoder för att snabbt utpeka det utsatta området,
 - d) arrangemang för att säkerställa att omedelbar underrättelse om industriolycka sker till utsatta eller potentiellt utsatta parter och att denna förbindelse därefter uppehålls,
 - e) identifiering av resurser som är nödvändiga för att tillämpa planen och samordningsarrangemangen,
 - f) arrangemang för att tillhandahålla information till allmänheten inbegripet, när så är lämpligt, arrangemang för att förstärka och repetera den information som allmänheten tillhandahålls i enlighet med artikel 9,
 - g) arrangemang för utbildning och övningar.
 6. Beredskapsplaner kan innefatta åtgärder för hantering, uppsamling, sanering, lagring, undanskaffande och säker kvittblivning av farliga ämnen och förorenat material samt återställning.
-

*BILAGA VIII***INFORMATION TILL ALLMÄNHETEN ENLIGT ARTIKEL 9**

1. Namnet på företaget, adressen till den farliga verksamheten och identifiering genom angivande av den befattningshavare som den person som lämnar informationen innehar.
 2. En lättfattlig förklaring av den farliga verksamheten, inbegripet riskerna.
 3. Allmänna benämningar eller artnamn eller den allmänna klassificeringen efter farlighetsgrad av de ämnen och preparat som är involverade i den farliga verksamheten, samt en uppgift om deras huvudsakliga farliga egenskaper.
 4. Allmän information om resultatet av en miljökonsekvensbeskrivning, om en sådan finns tillgänglig och är relevant.
 5. Allmän information avseende arten av en industriolycka, som möjligen skulle kunna inträffa i samband med den farliga verksamheten, inbegripet dess potentiella effekter på befolkningen och miljön.
 6. Lämplig information om hur den utsatta befolkningen kommer att varnas och hållas informerad i händelse av en industriolycka.
 7. Lämplig information om de åtgärder som bör vidtas av den utsatta befolkningen och om det sätt den skall uppträda på i händelse av en industriolycka.
 8. Lämplig information om de arrangemang som gjorts med avseende på den farliga verksamheten, inbegripet samordningen med räddningstjänsten, för insatser vid industriolyckor, i syfte att minska industriolyckornas omfattning och begränsa deras effekter.
 9. Allmän information om den kommande räddningstjänstens beredskapsplaner för insatser utanför anläggningen, vilka utarbetats för att avhjälpa effekter utanför anläggningen, inbegripet de gränsöverskridande effekterna av en industriolycka.
 10. Allmän information om speciella krav och villkor som den farliga verksamheten är underkastad i enlighet med relevanta nationella regler och/eller administrativa bestämmelser, inbegripet licensgivnings- eller auktorisationssystem.
 11. Detaljerad information om var ytterligare relevant information kan erhållas.
-

*BILAGA IX***ALARMERINGSSYSTEM FÖR INDUSTRIOLYCKOR ENLIGT ARTIKEL 10**

1. Alarmeringssystem för industriolyckor skall möjliggöra snabbast möjliga överföring av data och prognoser enligt tidigare fastställda koder med användning av kompatibla dataöverförings- och databehandlingssystem för varsel vid olyckor och räddningstjänstinsatser samt för åtgärder som syftar till att minimera och hindra följderna av gränsöverskridande effekter, varvid hänsyn skall tas till olika behov på olika nivåer.
 2. Alarmeringen vid industriolyckor skall innefatta följande:
 - a) Arten och omfattningen av industriolyckan, de farliga ämnen som är involverade (om dessa är kända) och svårighetsgraden av dess möjliga effekter.
 - b) Tidpunkten och den exakta platsen för olyckan.
 - c) Sådan annan tillgänglig information som behövs för en effektiv insats efter industriolyckan.
 3. Alarmeringen vid industriolyckan skall med lämpliga intervaller eller, vid behov, kompletteras med ytterligare relevant information om utvecklingen av läget vad avser gränsöverskridande effekter.
 4. Regelbundna prov och kontroller av effektiviteten hos alarmeringssystemen för industriolyckor skall företas, inbegripet regelbunden övning av berörd personal. När så är lämpligt skall prov, kontroller och övning genomföras samordnat.
-

BILAGA X

ÖMSESIDIGT BISTÅND ENLIGT ARTIKEL 12

1. Den begärande parten är ansvarig för den övergripande ledningen, kontrollen, samordningen och övervakningen av biståndet. Den personal som deltar i biståndsaktionen skall handla i enlighet med den begärande partens relevanta lagar. Den begärande partens behöriga myndigheter skall samarbeta med den myndighet som i enlighet med artikel 17 utsetts av den biståndsgivande parten, vilken är ansvarig för den omedelbara operationella ledningen av den personal och utrustning som tillhandahålls av den biståndsgivande parten.
2. Den begärande parten skall så långt möjligt tillhandahålla lokala resurser och tjänster för att biståndet skall kunna administreras på ett bra och effektivt sätt samt säkerställa skyddet av personal, utrustning och material som i detta syfte införts till dess territorium av den biståndsgivande parten eller på dennas vägnar.
3. Om inte annat överenskomms mellan de berörda parterna, skall bistånd tillhandahållas på den begärande partens bekostnad. Den biträdande parten får när som helst avstå från att helt eller delvis få ersättning för kostnaderna.
4. Den begärande parten skall på allt sätt anstränga sig för att ge den bistående parten samt personer som handlar på dennas vägnar de privilegier, den immunitet eller de resurser som behövs för ett snabbt genomförande av biståndsuppgifterna. Den begärande parten skall inte behöva tillämpa denna bestämmelse på sina egna medborgare eller fast bosatta personer eller ge dem de privilegier och den immunitet som avses ovan.
5. En part skall på begäran av den begärande eller den biträdande parten sträva efter att underlätta befordran genom dess territorium av vederbörligen anmäld biståndspersonal samt utrustning och egendom som skall användas i biståndssyfte till och från den begärande parten.
6. Den begärande parten skall underlätta för vederbörligen anmäld biståndspersonal samt utrustning och egendom som skall användas i biståndssyfte att komma in till, vistas i samt lämna dess nationella territorium.
7. Vad avser de handlingar som utgör en direkt följd av det givna biståndet, skall den begärande parten i fråga om dödsfall eller personskada, skada på eller förlust av egendom eller miljöskada som inträffat inom dess territorium under den tid det begärda biståndet givits, hålla den biståndsgivande parten eller de personer som handlar på dess vägnar skadeslösa samt kompensera dem för dödsfall eller skada som drabbat dem samt för förlust av eller skada på utrustning eller annan egendom som används för biståndet. Den begärande parten skall ansvara för handläggningen av yrkanden från tredje part mot den biträdande parten eller de personer som handlar på dennas vägnar.
8. De berörda parterna skall nära samarbeta i syfte att underlätta biläggande av rättsliga förfaranden och yrkanden som skulle kunna bli följden av biståndsverksamheten.
9. Varje part får begära bistånd vad gäller läkarvård eller tillfällig flyttning inom en annan parts territorium av personer som råkat ut för en olycka.
10. Den utsatta eller begärande parten får när som helst, efter lämpligt samråd och genom underrättelse, begära att det enligt denna konvention erhållna och lämnade biståndet upphör. Så snart en sådan begäran har gjorts, skall de berörda parterna samråda med varandra i syfte att vidta arrangemang för att biståndet skall upphöra på ett riktigt sätt.

*BILAGA XI***INFORMATIONsutbyte enligt artikel 15**

Information skall innefatta följande punkter, vilka också kan bli föremål för multilateralt och bilateralt samarbete:

- a) Lagstiftnings- och administrativa åtgärder, riktlinjer, mål och prioriteringar för förebyggande, beredskap och insatser samt vetenskaplig verksamhet och tekniska åtgärder för att minska risken för industriolyckor till följd av farliga verksamheter, inbegripet begränsning av gränsöverskridande effekter.
 - b) Åtgärder och räddningstjänstplaner på lämplig nivå, vilka berör andra parter.
 - c) Program för kontroll, planering, forskning och utveckling, inbegripet genomförande och uppföljning.
 - d) Åtgärder som vidtagits i fråga om förhindrande av, beredskap för och räddningstjänstinsatser vid industriolyckor.
 - e) Erfarenhet av industriolyckor samt samarbete om insatser vid industriolyckor med gränsöverskridande effekter.
 - f) Utvecklingen och tillämpningen av bästa tillgängliga teknologi för att förbättra miljöskydd och säkerhet.
 - g) Räddningstjänstens beredskap och insatser.
 - h) Metoder som används för att förutse risker, inbegripet kriterier för kontroll och bedömning av gränsöverskridande effekter.
-

*BILAGA XII***ÖMSESIDIGA BISTÅNDSUPPGIFTER ENLIGT ARTIKEL 18, PUNKT 4****1. Information och datainsamling samt spridning**

- a) Upprättande och hantering av ett alarmeringssystem för industriolyckor, som kan ge information om industriolyckor och experter i syfte att snarast möjligt få hjälp av experter i samband med biståndsgivning.
- b) Upprättande och drift av en databank för mottagande, behandling och spridning av nödvändig information om industriolyckor, inbegripet effekterna av dessa, samt om vidtagna åtgärder och effekterna av dessa.
- c) Upprättande och fortsatt uppdatering av en lista över farliga ämnen, inklusive deras relevanta egenskaper, samt över information om hur dessa skall hanteras i händelse av en industriolycka.
- d) Upprättande och uppdatering av ett expertregister för att tillhandahålla rådgivning och andra slag av bistånd avseende förebyggande-, beredskaps- och räddningstjänståtgärder, inklusive åtgärder för återställande.
- e) Uppdatering av en lista över farliga verksamheter.
- f) Upprättande och uppdatering av en lista över farliga ämnen enligt bilaga I, del I.

2. Forskning, utbildning och metodologi

- a) Utveckling och framtagning av modeller baserade på erfarenhet av industriolyckor, samt scenarier för förebyggande-, beredskaps- och räddningstjänståtgärder.
- b) Främjande av utbildning och övning, organiserande av internationella symposier samt främjande av forsknings- och utvecklingssamarbete.

3. Tekniskt bistånd

- a) Fullföljande av rådgivande uppgifter syftande till att förstärka möjligheten att tillämpa förebyggande-, beredskaps- och räddningstjänståtgärder.
- b) Genomförande, på begäran av en part, av inspektion av dess farliga verksamheter samt tillhandahållande av bistånd vid organiserande av dess nationella inspektioner i enlighet med kraven i denna konvention.

4. Bistånd i händelse av en olyckshändelse

Tillhandahållande, på en parts begäran, av bistånd genom att bland annat sända experter till platsen för en industriolycka för att lämna rådgivande och andra former av bistånd för insatser vid en industriolycka.

BILAGA XIII

SKILJEDOM

1. Kärandeparten eller kärandeparterna skall underrätta sekretariatet om att parterna har kommit överens om att hänskjuta tvisten till skiljedom i enlighet med artikel 21 punkt 2 i denna konvention. I underrättelsen skall anges vilken fråga skiljedomen skall avse och de artiklar i denna konvention, vars tolkning eller tillämpning är omstridd skall särskilt inkluderas. Sekretariatet skall vidarebefordra den sålunda erhållna informationen till alla parter i denna konvention.
2. Skiljedomstolen skall bestå av tre ledamöter. Kärandeparten eller kärandeparterna och den andra parten eller parterna i tvisten skall utnämna en skiljedomare och de två sålunda utnämnda skiljedomarna skall gemensamt utse den tredje, som skall vara skiljedomstolens ordförande. Den senare skall inte vara medborgare i något land som är part i tvisten och inte heller vara stadigvarande bosatt inom någon av dessa parters territorier, vara anställd av någon av dem eller ha befattat sig med målet i någon annan egenskap.
3. Om skiljedomstolens ordförande inte har utsetts inom två månader efter utnämmandet av den andre skiljedomaren, skall exekutivsekreteraren för Ekonomiska kommissionen för Europa på begäran av endera parten i tvisten utse ordföranden inom en tvåmånadersperiod.
4. Om en av parterna i tvisten inte utnämner en skiljedomare inom två månader efter mottagandet av anmodan kan den andra parten underrätta exekutivsekreteraren för Ekonomiska kommissionen för Europa, som skall utse skiljedomstolens ordförande inom ytterligare en tvåmånadersperiod. Efter utnämningen skall skiljedomstolens ordförande anmoda den part som inte utnämnt någon skiljedomare att göra detta inom två månader. Om parten underlåter att göra detta inom denna period skall ordföranden underrätta exekutivsekreteraren för Ekonomiska kommissionen för Europa, som skall göra denna utnämning inom en tvåmånadersperiod.
5. Skiljedomstolen skall meddela sitt beslut i enlighet med folkrätten och bestämmelserna i denna konvention.
6. En skiljedomstol tillsatt enligt dessa bestämmelser skall själv utarbeta sina procedurregler.
7. Skiljedomstolens beslut både vad gäller processordning och innehåll skall fattas med enkel majoritet bland ledamöterna.
8. Domstolen kan vidta alla lämpliga åtgärder för att fastställa fakta.
9. Parterna i tvisten skall underlätta skiljedomstolens arbete och skall i synnerhet genom att använda alla tillgängliga medel
 - a) förse domstolen med all relevant dokumentation, hjälpmedel och information, och
 - b) möjliggöra för domstolen att vid behov kalla vittnen eller experter för att få ta del av deras utsagor.
10. Parterna i tvisten och skiljedomarna skall skydda alla konfidentiella uppgifter som de får i förtroende under processen i skiljedomstolen.
11. Skiljedomstolen kan, på begäran av någon av parterna, rekommendera tillfälliga skyddsåtgärder.
12. Om en av parterna i tvisten inte inställer sig hos skiljedomstolen eller inte lyckas med att försvara sin sak, kan den andra parten begära att skiljedomstolen fortsätter förhandlingarna och avger sitt slutliga beslut. En parts frånvaro eller en parts misslyckande med att försvara sin sak skall inte utgöra något hinder för att fortsätta förhandlingarna.
13. Skiljedomstolen kan pröva och besluta om motyrkanden som direkt härrör från den sak som är föremål för tvist.

14. Såvida inte skiljedomstolen beslutar annat på grund av målets speciella omständigheter, skall kostnaderna för domstolen, inklusive ersättningen till dess ledamöter, till lika delar bäras av parterna i tvisten. Domstolen skall bokföra alla sina utgifter och tillställa parterna slutredovisning över dessa.
 15. Varje part i denna konvention som har ett rättsligt anspråk i den sak som är föremål för tvist och som kan påverkas av ett beslut i målet, kan med domstolens samtycke intervensera i förhandlingarna.
 16. Skiljedomstolen skall meddela sitt utslag inom fem månader från det datum då den upprättas, såvida den inte finner det nödvändigt att utsträcka tiden vilket får ske med högst fem månader.
 17. Skiljedomstolens utslag skall åtföljas av en redogörelse för skälen. Det skall vara slutligt och bindande för alla parter i tvisten. Utslaget skall av skiljedomstolen vidarebefordras till parterna i tvisten och till sekretariatet. Sekretariatet skall vidarebefordra den erhållna informationen till alla parter i denna konvention.
 18. Varje tvist som uppstår mellan parterna beträffande tolkningen eller verkställandet av utslaget kan av någondera parten hänskjutas till den skiljedomstol som avkunnat utslaget eller, om denna inte kan uppta saken till behandling, till en annan domstol som tillsatts för detta ändamål.
-

RÅDETS BESLUT

av den 23 mars 1998

om Europeiska gemenskapens ingående av protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar om ytterligare minskning av svavelutsläppen

(98/686/EG)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT
FÖLJANDE

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 130s.1, jämförd med artikel 228.2 första meningen och 228.3 första stycket i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾ och

av följande skäl:

Gemenskapen undertecknade den 14 juni 1994 protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande föroreningar om fortsatt minskning av svavelutsläppen (nedan kallat protokollet).

Syftet med protokollet är att fastställa övre gränser för svavelutsläppen för alla avtalsslutande parter i konventionen.

De åtgärder som förutses i protokollet bidrar till att uppnå målen med gemenskapens miljöpolitik.

Gemenskapen och medlemsstaterna samarbetar, inom ramen för sina respektive behörigheter, med tredje land och behöriga internationella organisationer.

Gemenskapen bör följaktligen godkänna protokollet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det den 14 juni 1994 undertecknade protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande förore-

ningar om fortsatt minskning av svavelutsläppen godkänns härmed på gemenskapens vägnar.

Protokollstexten bifogas detta beslut.

Följande förklaring skall deponeras tillsammans med godkännandeinstrumenten:

”Europeiska gemenskapen förklarar att den övre gränsen för utsläpp och den genomsnittliga viktade procentandelen i fråga om Europeiska gemenskapen inte bör överskrida de sammanlagda skyldigheterna för de medlemsstater i Europeiska unionen som har ratificerat protokollet, samtidigt som den betonar att alla dess medlemsstater bör minska sina utsläpp av SO₂ i enlighet med de övre gränser för utsläpp som fastställs i bilaga II till protokollet och i enlighet med tillämplig gemenskapsrätt”.

Artikel 2

Rådets ordförande bemyndigas att utse den person som skall ha befogenhet att i enlighet med artikel 14 i protokollet deponera godkännandeinstrumenten och den förklaring som avses i artikel 1 hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 3

Detta beslut skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 23 mars 1998.

På rådets vägnar

M. MEACHER

Ordförande

⁽¹⁾ EGT C 190, 21.6.1997, s. 13.

⁽²⁾ EGT C 14, 19.1.1998.

ÖVERSÄTTNING

**PROTOKOLL TILL 1979 ÅRS KONVENTION OM LÅNGVÄGA
GRÄNSÖVERSKRIDANDE LUFTFÖRORENINGAR OM YTTERLI-
GARE MINSKNING AV SVAVELUTSLÄPPEN**

**PROTOKOLL TILL 1979 ÅRS KONVENTION OM LÅNGVÄGA
GRÄNSÖVERSKRIDANDE LUFTFÖRORENINGAR OM YTTERLIGARE MINSKNING AV
SVAVELUTSLÄPPEN**

PARTERNA

HAR FÖRESATT SIG att förverkliga konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar,

ÄR OROADE ÖVER att utsläpp av svavel och andra luftföroreningar fortsätter att spridas över internationella gränser och, i utsatta delar av Europa och Nordamerika, förorsakar omfattande skador på naturresurser av vital betydelse för miljön och ekonomin, såsom skogar, jordar, sjöar och vattendrag, samt på material, inklusive historiska minnesmärken, och under vissa förhållanden skadligt påverkar människors hälsa,

ÄR FAST BESLUTNA att vidtaga förebyggande åtgärder för att föregripa, förhindra eller minimera utsläpp av luftföroreningar och dämpa dessas skadliga effekter,

ÄR ÖVERTYGADE OM att när det finns risk för allvarliga eller irreversibla skador bör inte bristen på fullständig vetenskaplig säkerhet anföras som ett argument för att skjuta upp sådana åtgärder; dock skall sådana förebyggande åtgärder för omhändertagande av luftförorenande utsläpp vara kostnadseffektiva,

INSER att åtgärder för att begränsa utsläppen av svavel och andra luftföroreningar även skulle bidra till att skydda den känsliga arktiska miljön,

ANSER att de dominerande källorna till luftföroreningar som bidrar till försurningen av miljön är förbränningen av fossila bränslen för energiproduktion och de större tekniska processerna inom olika industrisektorer, liksom inom transportsektorn, vilka leder till utsläpp av svavel, kväveoxider och andra föroreningar,

ÄR MEDVETNA OM behovet av ett kostnadseffektivt regionalt tillvägagångssätt vid bekämpningen av luftföroreningar som tar hänsyn till variationerna i effekter och kostnader mellan olika länder,

ÖNSKAR vidtaga ytterligare och effektivare åtgärder för att begränsa och minska svavelutsläppen,

ÄR MEDVETNA OM att alla program för begränsning av svavelutsläpp, hur kostnadseffektiva de än är på regional nivå, medför en relativt tung ekonomisk börda för länder med ekonomier som befinner sig i ett övergångsstadium till marknadsekonomi,

ÄR UPPMÄRKSAMMA PÅ att en åtgärd som vidtas för att minska svavelutsläpp inte bör vara ett sätt att godtyckligt eller otillbörligt diskriminera eller förtäckt begränsa internationell konkurrens och handel,

BEAKTAR befintlig vetenskaplig och teknisk information om utsläpp, atmosfäriska processer och miljöeffekter av svaveloxider, liksom kostnaderna för att minska allt detta,

ÄR MEDVETNA OM att, utöver svavelutsläpp, även utsläpp av kväveoxider och ammoniak orsakar försurning av miljön,

KONSTATERAR att det enligt Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändring, som antogs i New York den 9 maj 1992, finns en överenskommelse om att upprätta nationella program och vidta motsvarande åtgärder för att bekämpa en klimatförändring, som kan väntas leda till minskade svavelutsläpp,

BEKRÄFTAR behovet av att säkerställa en miljömässigt sund och hållbar utveckling,

INSER behovet av att fortsätta vetenskapligt och tekniskt samarbete för att ytterligare utveckla angreppssättet baserat på kritisk belastningsgräns och kritiska nivåer, inklusive ansträngningar att bedöma flera luftföroreningar och olika effekter på miljön, material och människors hälsa,

UNDERSTRYKER att vetenskaplig och teknisk kunskap utvecklas, och att det blir nödvändigt att ta hänsyn till denna utveckling, när man skall se över om de påtagna skyldigheterna enligt detta protokoll är tillräckliga och när man beslutar om ytterligare åtgärder,

UTTRYCKER sin erkänsla för protokollet om begränsning av utsläppen av svavelföroreningar eller dessas gränsöverskridande flöden, med minst 30 procent, som antogs i Helsingfors den 8 juli 1985, och de åtgärder som redan vidtagits av flera länder, vilket har haft den effekten att svavelutsläppen minskat,

OCH HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

I detta protokoll avses med

- 1) *konvention*: konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar antagen i Genève den 13 november 1979,
- 2) *EMEP*: det gemensamma programmet för övervakning och utvärdering av den långväga transporten av luftföroreningar i Europa,
- 3) *verkställande organ*: konventionens verkställande organ, som inrättades enligt konventionens artikel 10, punkt 1,
- 4) *kommission*: Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa,
- 5) *parter*: om inte annat framgår av sammanhanget, parterna i detta protokoll,
- 6) *EMEP:s geografiska räckvidd*: det område som definieras i artikel 1, punkt 4 i protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar angående den långsiktiga finansieringen av samarbetsprogrammet för övervakning och utvärdering av den långväga transporten av luftföroreningar i Europa, (EMEP), som antogs i Genève den 28 september 1984,
- 7) *SOMA*: ett i bilaga III angivet förvaltningsområde för svaveloxider enligt villkoren i artikel 2, punkt 3,
- 8) *kritisk belastningsgräns*: ett beräknat tröskelvärde för exponering för en eller flera föroreningar under vilket, såvitt för närvarande är känt, det inte uppstår några väsentliga skadliga effekter i fråga om specificerade utsatta delar av miljön,
- 9) *kritiska nivåer*: den koncentration av föroreningar i atmosfären över vilken, såvitt för närvarande är känt, direkta skadliga effekter på sådana receptorer som människor, växter, ekosystem eller material kan uppstå,
- 10) *kritisk deposition av svavel*: en kvantitativ uppskattning av graden av exponering för oxiderade svavelföreningar, med hänsyn tagen till effekterna av upp- tag och nedfall av baskatjoner, under vilken, såvitt för närvarande är känt, väsentliga skadliga effekter på specificerade utsatta delar av miljön inte uppstår,
- 11) *utsläpp*: utsläpp av substanser i atmosfären,
- 12) *svavelutsläpp*: alla utsläpp av svavelföreningar, uttryckt i kiloton svaveldioxid (kt SO₂) i atmosfären, som härrör från antropogena källor, med undantag för båtar i internationell trafik utanför territorialvatten,
- 13) *bränsle*: alla fasta, flytande eller gasformiga brännbara material med undantag för hushållsavfall och giftigt eller farligt avfall,
- 14) *stationär förbränningsanläggning*: varje teknisk anordning eller grupper av tekniska anordningar som ligger i anslutning till varandra på samma plats och släpper ut eller kan släppa ut avgaser genom en gemensam skorsten, där bränslen oxideras för senare användning av den producerade värmen,
- 15) *större ny stationär förbränningsanläggning*: alla stationära förbränningsanläggningar vars uppförande eller väsentliga modifiering godkännts efter den 31 december 1995, och vars termiska effekt är minst 50 MW, vid drift med beräknad kapacitet. Det åligger de behöriga nationella myndigheterna att avgöra om

en modifiering är väsentlig eller inte med hänsyn tagen till sådana faktorer som modifieringens positiva effekt på miljön,

- 16) *större befintlig stationär förbränningsanläggning*: varje befintlig stationär förbränningsanläggning vars termiska effekt är minst 50 MW, vid drift med beräknad kapacitet,
- 17) *tunnotolja*: alla petroleumprodukter inom HS 2710 eller alla petroleumprodukter som på grund av sina destillationsgränser faller inom kategorin mellandes-tillat avsedda för användning som bränsle och där minst 85 volymprocent, inklusive destillationsförlust, destillerar vid 350° C,
- 18) *gränsvärde för utsläpp*: den tillåtna koncentrationen av svavelföreningar, uttryckt som svaveldioxid, i rökgaserna från en stationär förbränningsanläggning, uttryckt som massa per volym rökgaser, uttryckt i mg SO₂/Nm₃ vid ett antaget volyminnehåll syre i rökgasen på 3 % för flytande eller gasformiga bränslen och 6 % för fasta bränslen,
- 19) *begränsning av utsläppen*: den tillåtna totala mängden svavelföreningar, uttryckt som svaveldioxid, som släpps ut från en förbränningsanläggning eller grupp av förbränningsanläggningar, som antingen ligger på samma plats eller inom ett definierat geografiskt område, uttryckt i kiloton per år,
- 20) *avsvavlingsgrad*: förhållandet mellan den svavelmängd som avskiljs vid förbränningsanläggningen under viss tid och svavelmängden i det bränsle som tillförs förbränningsanläggningen och som används under samma period,
- 21) *svavelbudget*: en matris för beräknat tillskott till deposition av oxiderade svavelföreningar i mottagande områden som kommer från utsläpp i specificerade områden.

Artikel 2

Grundläggande skyldigheter

1. Parterna skall begränsa och minska sina svavelutsläpp för att skydda människors hälsa och miljön mot skadliga effekter, i synnerhet försurningseffekter, och för att, så långt som möjligt och utan att det medför alltför höga kostnader, säkerställa att depositioner av oxiderade svavelföreningar inte långsiktigt överskrider kritiska belast-

ningsgränser för svavel, som i bilaga I anges som kritisk deposition av svavel, såvitt för närvarande är känt.

2. Som ett första steg och som ett minimikrav skall parterna minska och sedan vidmakthålla sina årliga svavelutsläpp i enlighet med den tidsplan och de nivåer som anges i bilaga II.

3. Dessutom skall en part

- a) vars totala landområde är större än 2 miljoner kvadratkilometer,
- b) som enligt punkt 2 ovan har förbundit sig att iakttaga ett nationellt tak för svavelutsläpp som inte överstiger dess utsläpp 1990 eller dess skyldigheter enligt 1985 års Helsingforsprotokoll om begränsning av utsläppen av svavelföreningar eller dessas gränsoverskridande flöden med minst 30 procent enligt vad som anges i bilaga II,
- c) vars årliga svavelutsläpp, som bidrar till försurningen i områden under en eller flera andra parters jurisdiktion, endast kommer från de områden under dess jurisdiktion som anges som SOMA:s i bilaga III, och som parten har dokumenterat, samt
- d) som vid undertecknande av eller anslutning till detta protokoll har deklarerat sin avsikt att verka i enlighet med denna punkt,

åtminstone minska och sedan vidmakthålla sina årliga svavelutsläpp i det sålunda angivna området i enlighet med den tidsplan och de nivåer som anges i bilaga II.

4. Vidare skall parterna för nya och befintliga källor tillämpa de effektivaste metoderna för att minska svavelutsläppen och de metoder som är mest lämpade för deras speciella förhållanden, och detta inkluderar bland annat

- åtgärder för att öka energieffektiviteten,
- åtgärder för att öka användningen av förnyelsebar energi,
- åtgärder för att minska svavelinnehållet i vissa bränslen och för att uppmuntra användningen av bränsken med låg svavelhalt, inklusive en kombinerad användning av bränslen med hög och låg eller ingen svavelhalt,
- åtgärder för att tillämpa de bästa kontrollteknologier som står att finna och som inte medför orimliga kostnader,

med hjälp av handledningen i bilaga IV.

5. Varje part, utom de som är bundna av 1991 års avtal om Förenta Staternas/Kanadas luftkvalitet, skall minst

- a) tillämpa gränsvärden, som är minst lika stränga som de som anges i bilaga V, för alla större nya stationära förbränningsanläggningar,
- b) senast den 1 juli 2004, så långt möjligt utan att ådra sig orimliga kostnader, tillämpa gränsvärden för utsläpp som är minst lika stränga som de som anges i bilaga V på de större befintliga stationära förbränningsanläggningar, vars termiska effekt överstiger 500 MW med hänsyn tagen till anläggningens återstående livslängd, räknat från den dag då detta protokoll träder i kraft, eller tillämpa motsvarande utsläppsbestämmelser, förutsatt att dessa bidrar till att underskrida den högsta nivå för svavelutsläpp som anges i bilaga II och därefter ytterligare närma sig de kritiska belastningsgränser som anges i bilaga I samt senast den 1 juli 2004 tillämpa gränsvärden eller begränsningar för utsläpp för de större befintliga stationära förbränningsanläggningar vars termiska effekt ligger mellan 50 och 500 MW med hjälp av handledningen i bilaga V,
- c) senast två år efter den dag då detta protokoll träder i kraft tillämpa nationella regler för svavelinnehållet i tunnolja som är minst lika stränga som de som anges i bilaga V. I de fall där leverans av tunnolja inte kan säkerställas på annat sätt, kan en stat förlänga den tidsperiod som anges i detta stycke med upp till tio år. I detta fall skall staten i en förklaring, som skall deponeras tillsammans med ratifikations-, godtagande-, godkännande-, eller anslutningsinstrumentet, ange sin avsikt att förlänga tidsperioden.

6. Parterna kan därutöver tillämpa ekonomiska instrument för att uppmuntra användningen av kostnadseffektiva metoder för att minska svavelutsläppen.

7. Vid ett möte i verkställande organet kan parterna i detta protokoll, i enlighet med de regler och villkor som detta organ skall utarbeta och antaga, besluta om två eller flera parter gemensamt kan fullgöra de skyldigheter som anges i bilaga II. Dessa regler och villkor skall säkerställa att de skyldigheter som anges i punkt 2 ovan fullgörs och de skall även främja uppfyllandet av de miljömål som anges i punkt 1 ovan.

8. Beroende på resultatet av den första granskning som föreskrivs i artikel 8 och senast ett år efter slutförandet av denna granskning skall parterna inleda förhandlingar om ytterligare åtaganden att minska utsläppen.

Artikel 3

Teknikutbyte

1. Parterna skall, så långt det är förenligt med lagar, bestämmelser och praxis i respektive länder, underlätta teknikutbyte, inklusive sådant som ökar energieffektiviteten, användningen av förnyelsebar energi och framtagningen av lågsvavliga bränslen, för att minska svavelutsläppen, särskilt genom att främja

- a) kommersiellt utbyte av tillgänglig teknik,
- b) direkta industriella kontakter och samarbete, inklusive joint ventures,
- c) utbyte av information och erfarenheter,
- d) tillhandahållande av teknisk hjälp.

2. Vid främjandet av de verksamheter som anges i punkt 1 ovan, skall parterna skapa gynnsamma förutsättningar för detta genom att underlätta kontakter och samarbete mellan sådana organisationer och personer i den enskilda och den offentliga sektorn som kan bidra med teknik, konstruktörs- och ingenjörstjänster, utrustning eller finansiering.

3. Parterna skall, senast sex månader efter dagen för detta protokolls ikraftträdande, börja att överväga åtgärder för att skapa gynnsammare villkor för teknikutbyte för att minska svavelutsläppen.

Artikel 4

Nationella strategier, riktlinjer, program, åtgärder och information

1. För att uppfylla åtagandena enligt artikel 2 skall varje part

- a) anta nationella strategier, riktlinjer och program senast sex månader efter det att detta protokoll har trätt i kraft för parten ifråga, samt
- b) vidtaga och tillämpa nationella åtgärder för att begränsa och minska sina svavelutsläpp.

2. Varje part skall insamla och kontinuerligt uppdatera information om

- a) de faktiska nivåerna för svavelutsläpp samt koncentrationer och deposition av oxiderat svavel i omgivningen och andra försurande föreningar med hänsyn tagen till EMEP:s arbetsplan vad gäller de parter som ligger inom EMEP:s geografiska räckvidd, och

- b) effekterna av deposition av oxiderat svavel och andra försurande föreningar.

Artikel 5

Rapportering

1. Genom kommissionens exekutivsekreterare skall varje part med jämna, av verkställande organet fastställda mellanrum, till verkställande organet inkomma med information om

- a) genomförandet av de nationella strategier, riktlinjer, program, och åtgärder som anges i artikel 4, punkt 1,
- b) nivåerna på de nationella årliga svavelutsläppen i enlighet med de riktlinjer som antagits av verkställande organet, inklusive information om utsläpp för alla ifrågavarande kategorier av källor, samt
- c) fullgörandet av andra skyldigheter som parten ifråga påtagit sig enligt detta protokoll

i enlighet med ett beslut rörande format och innehåll som skall antagas av parterna vid ett sammanträde i verkställande organet. Vid behov skall bestämmelserna i detta beslut ses över för att besluta om eventuella tillkommande inslag i rapporterna avseende informationens format och/eller innehåll.

2. Varje part inom EMEP:s geografiska räckvidd skall genom kommissionens exekutivsekreterare till EMEP med regelbundna, av EMEP:s styrgrupp fastställda mellanrum, som skall godkännas av parterna vid ett möte i verkställande organet, inkomma med information om svavelutsläppens nivåer med tids- och rumsmässig upplösning, enligt EMEP:s styrgrupps specifikationer.

3. I god tid före varje årligt möte i verkställande organet skall EMEP tillhandahålla information om

- a) koncentrationer och depositioner av oxiderande svavelföreningar i det omgivande området, och
- b) beräkningar av svavelbudgetar.

Parter i områden utanför EMEP:s geografiska räckvidd skall tillhandahålla liknande information, om verkställande organet begär detta.

4. I enlighet med konventionens artikel 10, punkt 21.b skall verkställande organet låta ta fram information om effekterna av depositioner av oxiderat svavel och andra försurande föreningar.

5. Vid möten i verkställande organet skall parterna ordna så att reviderad information tas fram med jämna

mellanrum om beräknad och internationellt optimerad fördelning av utsläppsminskningar i staterna inom EMEP:s geografiska räckvidd, med integrerade beräkningsmodeller, för att i de syften som anges i artikel 2, punkt 1 i detta protokoll ytterligare minska skillnaden mellan den faktiska depositionen av oxiderade svavelföreningar och kritiska belastningsgränsvärden.

Artikel 6

Forskning, utveckling och övervakning

Parterna skall uppmuntra forskning, utveckling, övervakning och samarbete avseende

- a) internationell harmonisering av metoderna för fastställandet av kritiska belastningsgränser och kritiska nivåer samt vidareutveckling av procedurer för sådan harmonisering,
- b) förbättring av metoder och system för övervakning och modellering av transporter, koncentrationer och deposition av svavelföreningar,
- c) strategier för ytterligare minskning av svavelutsläppen grundat på kritiska belastningsgränser och kritiska nivåer liksom på den tekniska utvecklingen samt förbättring av integrerade bedömningsmodeller för beräkning av internationellt optimerad fördelning av utsläppsminskningar med hänsyn tagen till en jämn fördelning av kostnaderna för detta,
- d) förståelse för de vittomfattande effekterna av svavelutsläpp på människors hälsa, miljön, i synnerhet föroreningen, samt på olika material, inklusive historiska och kulturella minnesmärken, med hänsyn tagen till sambandet mellan svaveloxider, kväveoxider, ammoniak, flyktiga organiska föreningar och troposfäriskt ozon,
- e) teknologier för minskning av utsläppen samt teknologier och metoder för ökad energiutvinning och energisparande samt användningen av förnyelsebar energi,
- f) ekonomisk utvärdering av de fördelar för miljön och människors hälsa som en minskning av svavelutsläppen skulle medföra.

Artikel 7

Efterlevnad

1. En genomförandekommitté upprättas härmed för att granska hur detta protokoll genomförs och hur parterna uppfyller sina åtaganden. Den skall rapportera till parterna vid verkställande organets möten och kan utfärda sådana rekommendationer till dem som kommittén anser lämpliga.

2. Vid behandlingen av en rapport och eventuella rekommendationer från genomförandekommittén kan parterna, samtidigt som de beaktar omständigheterna i en fråga samt i enlighet med konventionspraxis, besluta om och kräva åtgärder för att åstadkomma full efterlevnad av detta protokoll, inklusive åtgärder för att hjälpa en part att uppfylla protokollet, och för att främja protokollets målsättningar.

3. Vid verkställande organets första möte efter det att detta protokoll trätt i kraft skall parterna fatta ett beslut om genomförandekommitténs struktur och funktioner liksom procedurerna för dess granskning av efterlevnaden.

4. Tillämpningen av proceduren enligt punkt 3 ovan skall vara utan förfång för bestämmelserna i artikel 9 i detta protokoll.

Artikel 8

Parternas granskning vid verkställande organets möten

1. Vid verkställande organets möten skall parterna, i enlighet med artikel 10, punkt 2.a i konventionen, granska den information som parterna och EMEP har lämnat, data om effekterna av depositioner av svavel och andra försurande kemiska föreningar samt de rapporter från genomförandekommittén som anges i artikel 7, punkt 1 i detta protokoll.

2. a) Vid verkställande organets möten skall parterna granska de skyldigheter som detta protokoll föreskriver, inklusive

i) skyldigheterna med avseende på parternas beräknade och internationellt optimerade fördelning av utsläppsminskningar enligt artikel 5, punkt 5, samt

ii) om de skyldigheter och de framsteg som gjorts för att uppfylla målsättningarna med detta protokoll är tillräckliga.

b) Granskningarna skall beakta bästa tillgängliga vetenskapliga information om försurning, inklusive bedömningar av kritiska belastningsgränser, teknisk utveckling, ändrade ekonomiska förhållanden och fullgörandet av skyldigheterna vad gäller utsläppsnivåer.

c) I samband med sådana granskningar skall en part, vars skyldigheter vad gäller tak för svavelutsläpp enligt bilagga II till detta protokoll inte överensstämmer med den partens beräknade och internationellt optimerade fördelning, av de utsläpps-

minskningar som krävs för att minska skillnaden mellan depositionen av svavel år 1990 och kritisk belastningsgräns inom EMEP:s geografiska räckvidd med minst 60 %, allvarligt överväga att ta på sig ändrade skyldigheter.

d) Procedurerna, metoderna och valet av tidpunkt för sådana granskningar skall specificeras av parterna på ett möte i verkställande organet. Den första granskningen av detta slag skall vara slutförd 1997.

Artikel 9

Biläggande av tvister

1. Om en tvist uppstår mellan två eller flera parter rörande tolkningen eller tillämpningen av detta protokoll, skall de berörda parterna söka bilägga tvisten genom förhandlingar eller på annat fredligt sätt efter eget gottfinnande. Parterna i tvisten skall underrätta verkställande organet om tvisten.

2. När en part, som inte är en organisation för regional, ekonomisk integration ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till detta protokoll eller vid vilken tidpunkt som helst därefter kan denna part förklara i ett skriftligt dokument som överlämnas till depositarien att, vad gäller någon tvist rörande tolkningen eller tillämpningen av protokollet, parten ifråga erkänner en eller bägge av följande metoder för biläggande av tvist som ipso facto obligatorisk och utan överenskommelse i förhållande till en part som godtar samma förpliktelse:

a) Att tvisten hänskjuts till Internationella domstolen.

b) Skiljedomsförfarande enligt de procedurer som skall antagas av parterna vid ett möte i verkställande organet så snart som detta är görligt, i en bilaga om skiljedom.

En part, som är en organisation för regional ekonomisk integration, kan avge en förklaring med liknande verkan i samband med skiljedom enligt de procedurer som anges i b ovan.

3. En förklaring som avges enligt punkt 2 ovan skall förbli i kraft tills den upphör enligt sina villkor eller tills tre månader förflutit efter det att skriftligt meddelande om dess återkallande har deponerats hos depositarien.

4. En ny förklaring, ett meddelande om återkallande eller en förklarings upphörande skall inte på något sätt påverka. I ett förfarande som anhängiggjorts vid Internationella domstolen eller skiljedomstolen, såvida inte parterna i tvisten kommit överens om något annat.

5. Utom i det fall där parterna i en tvist har godtagit samma metod för tvistens biläggande enligt punkt 2, skall om tolv månader förflutit sedan en part underrättat den andra parten om att en tvist föreligger mellan dem, och de berörda parterna inte har kunnat bilägga tvisten med de metoder som omnämns i punkt 1 ovan, tvisten, på endera partens begäran, överlämnas till förlikning.

6. Vad avser punkt 5 skall en förlikningskommission upprättas. Kommissionen skall bestå av medlemmar som parterna utsett med lika många vardera eller, när parterna i en förlikning delar samma intresse, av den grupp som delar detta intresse, och en ordförande som väljs gemensamt av de medlemmar som utsetts på detta sätt. Kommissionen skall avge ett utslag av rekommenderande karaktär, som parterna skall överväga i god tro.

Artikel 10

Bilagor

Bilagorna till detta protokoll skall ingå som en integrerad del av protokollet. Bilaga I och IV är av rekommenderande karaktär.

Artikel 11

Ändringar och justeringar

1. Varje part får föreslå ändringar i detta protokoll. Varje part i konventionen får föreslå en justering av bilaga II till detta protokoll för att lägga till sitt namn tillsammans med utsläppsnivåer, tak för svavelutsläpp och utsläppsminskning i procent.

2. Sådana förslag till ändringar och justeringar skall skriftligen tillställas kommissionens exekutivsekreterare, som skall vidarebefordra dem till alla parter. Parterna skall diskutera de föreslagna ändringarna och justeringarna vid verkställande organets nästa möte, förutsatt att förslagen har skickats ut av exekutivsekreteraren till parterna minst 90 dagar i förväg.

3. Ändringar i detta protokoll och dess bilagor II, III och V skall antagas enhälligt av de parter som är närvarande vid ett möte i verkställande organet och skall träda i kraft för de parter som har godtagit dem den nittionde dagen efter den dag då två tredjedelar av parterna har deponerat sina godtagandeinstrument hos depositarien. Ändringar skall träda i kraft för varje annan part den nittionde dagen efter den dag då parten deponerade sitt godtagande instrument avseende dessa ändringar.

4. Ändringar i bilagorna till detta protokoll, med undantag för ändringar i de bilagor som omnämns i punkt 3 ovan, skall antagas enhälligt av de parter som är närvarande vid ett möte i verkställande organet. En ändring i en sådan bilaga skall träda i kraft när nittio dagar har förflutit från den dag då kommissionens exekutivsekreterare delgav ändringen för de parter som inte har ett meddelande till depositarien i enlighet med bestämmelserna i punkt 5 nedan, förutsatt att minst sexton parter inte har ett sådant meddelande.

5. En part som inte kan godkänna en ändring i en bilaga, med undantag för en bilaga som avses i punkt 3 ovan, skall meddela depositarien skriftligt senast nittio dagar efter meddelandet om att ändringen antagits. Depositarien skall utan dröjsmål underrätta samtliga parter om mottagandet av varje sådant meddelande. En part kan när som helst ersätta sitt tidigare meddelande med ett godkännande och, när ett godkännandeinstrument har deponerats hos depositarien, skall ändringen i en sådan bilaga träda i kraft för den parten.

6. Justeringar av bilaga II skall antagas enhälligt av de parter som är närvarande vid ett möte i verkställande organet och skall träda i kraft för alla parter i detta protokoll den nittionde dagen efter den dag då kommissionens exekutivsekreterare underrättar dessa parter skriftligt om att ändringen antagits.

Artikel 12

Undertecknande

1. Detta protokoll skall vara öppet för undertecknande i Oslo den 14 juni 1994, och därefter i Förenta nationernas högkvarter i New York t.o.m. den 12 december 1994 av stater som är medlemmar av kommissionen liksom av stater med konsultativ status i kommissionen enligt punkt 8 av ekonomiska och sociala rådets resolution 36 (IV) den 28 mars 1947 och av organisationer för regional ekonomisk integration, upprättade av suveräna stater som är medlemmar av kommissionen, som är behöriga att förhandla, ingå och tillämpa internationella avtal i frågor som omfattas av protokollet, förutsatt att de berörda staterna och organisationerna är parter i konventionen och finns med på listan i bilaga II.

2. I frågor inom deras behörighet skall sådana organisationer för regional ekonomisk integration självständigt utöva de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som detta protokoll tillskriver deras medlemsstater. I sådana fall skall dessa organisationers medlemsstater inte ha rätt att utöva sådana rättigheter var och en för sig.

*Artikel 13***Ratifikation, godtagande, godkännande och anslutning**

1. Detta protokoll skall ratificeras, godtas eller godkännas av signatärerna.
2. Detta protokoll skall vara öppet för anslutning från den 12 december 1994 av de stater och organisationer som uppfyller kraven i artikel 12, punkt 1.

*Artikel 14***Depositarie**

Ratifikations-, antagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare, som skall fungera som depositarie.

*Artikel 15***Ikraftträdande**

1. Detta protokoll träder i kraft den nittionde dagen efter den dag då det sextonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument deponerades hos depositarien.

Till bekräftelse härvav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Oslo den 13 juni 1994.

2. För varje stat eller organisation, som avses i artikel 12, punkt 1, som ratificerar, godtar eller godkänner detta protokoll eller ansluter sig till det efter deponering av det sextonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument, träder protokollet i kraft den nittionde dagen efter den dag då denna part deponerade sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

*Artikel 16***Frånträde**

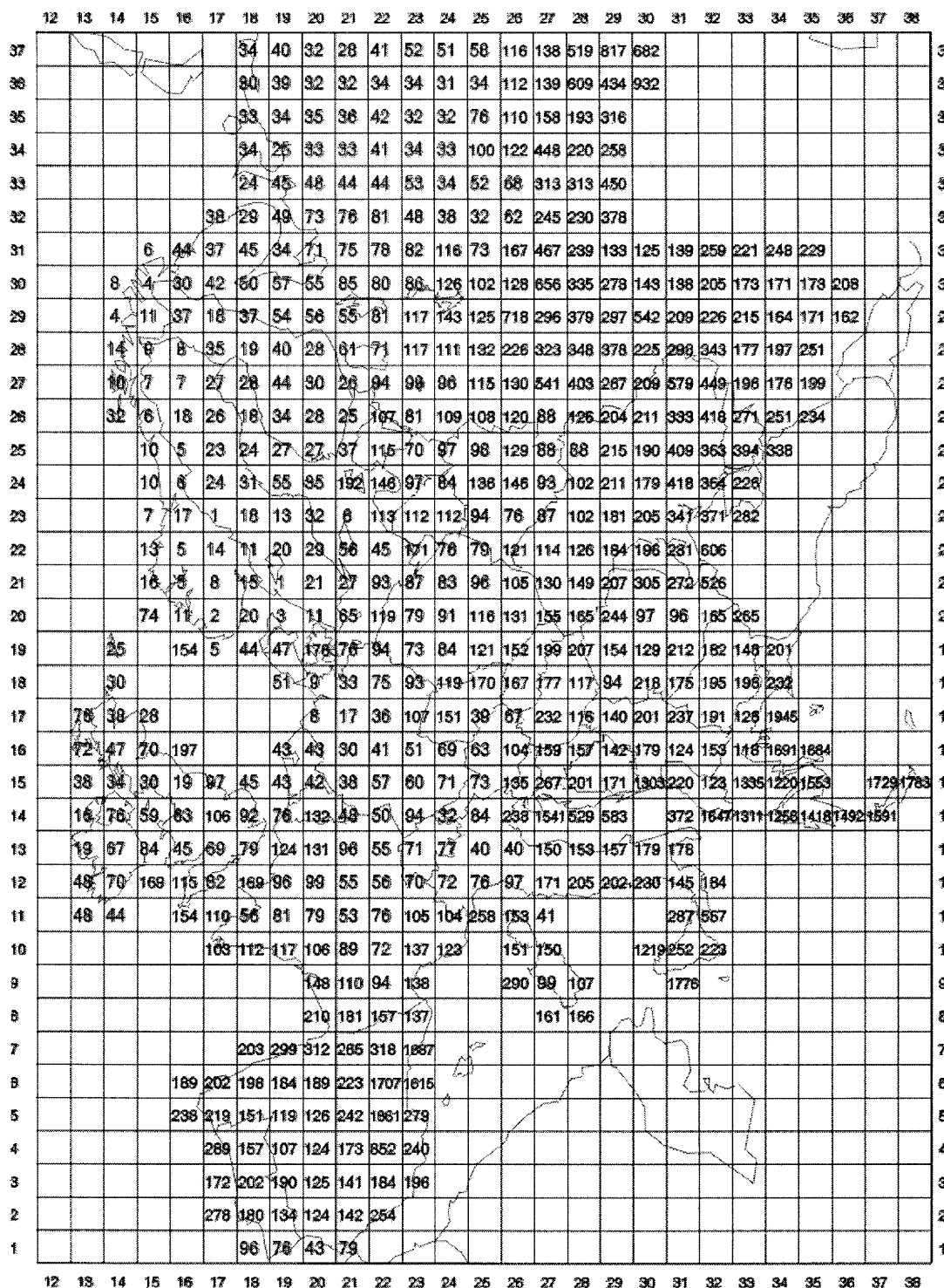
När som helst fem år efter den dag då detta protokoll har trätt i kraft för en part får den parten frånträda detsamma genom skriftlig notifikation till depositarien. Varje sådant frånträde träder i kraft den nittionde dagen efter den dag då depositarien mottog notifikationen om frånträde eller på sådan senare dag som kan närmare anges i denna.

*Artikel 17***Originaltexter**

Originalen till detta protokoll, vars engelska, franska och ryska texter är lika giltiga, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

BILAGA I

KRITISK BELASTNINGSGRÄNS FÖR SVAVELNEDFALL

(5-percentil i centigram svavel per m² per år)

BILAGA II

TAK FÖR SVAVELUTSLÄPP SAMT UTSLÄPPSMINSKNINGAR I PROCENT

Taken för de svavelutsläpp som redovisas i tabellen nedan anger de åtaganden som åsyftas i punkt 2 och 3 i artikel 2 i detta protokoll. Utsläppsnivåerna år 1980 och 1990 och utsläppsminskningarna i procent redovisas enast i informationssyfte.

	Utsläppsnivåer kt SO ₂ per år		Tak för svavelutsläpp ^(a) per år			Utsläppsminskningar i procent basår (1980) ^(b)		
	1980	1990	2000	2005	2010	2000	2005	2010
Belgien	828	443	248	232	215	70	72	74
Bulgarien	2 050	2 020	1 374	1 230	1 127	33	40	45
Danmark	451	180	90			80		
Finland	584	260	116			80		
Frankrike	3 348	1 202	868	770	737	74	77	78
Förenade kungariket	4 898	3 780	2 449	1 470	980	50	70	80
Grekland	400	510	595	580	570	0	3	4
Irland	222	168	155			30		
Italien	3 800		1 330	1 042		65	73	
Kanada — nationellt	4 614	3 700	3 200			30		
— Soma	3 245		1 750			46		
Kroatien	150	160	133	125	117	11	17	22
Liechtenstein	0,4	0,1	0,1			75		
Luxemburg	24		10			58		
Nederländerna	466	207	106			77		
Norge	142	54	34			76		
Polen	4 100	3 210	2 583	2 173	1 397	37	47	66
Portugal	266	284	304	294		0	3	
Ryska federationen ^(c)	7 161	4 460	4 440	4 297	4 297	38	40	40
Schweiz	126	62	60			52		
Slovakien	843	539	337	295	240	60	65	72
Slovenien	235	195	130	94	71	45	60	70
Spanien	3 319	2 316	2 143			35		
Sverige	507	130	100			80		
Tjeckien	2 257	1 876	1 128	902	632	50	60	72
Tyskland	7 494	5 803	1 300	990		83	87	
Ukraina	3 850		2 310	2 118	1 696	40	45	56
Ungern	1 632	1 010	898	816	653	45	50	60
Vitryssland	740		456	400	370	38	46	50
Österrike	397	90	78			80		
EU	25 513		9 598			62		

Anmärkningar:

^(a) Om en part finner att den under ett visst år före år 2005 inte kan fullgöra sina skyldigheter enligt denna bilaga beroende på en ovanligt kall vinter, en ovanligt torr sommar och en oförutsedd kortvarig kapacitetsförlust i systemet för energitillförsel inom landet eller i ett angränsande land, kan parten ifråga fullgöra sina åtaganden genom att beräkna medelvärdet av de nationella årliga utsläppen under året ifråga, under det år som föregick detta år och under det år som kommer därefter, förutsatt att utsläppsnivån under något av dessa år inte överstiger taket för svavelutsläpp med mer än 20 %.

Anledningen till att man överskred takvärdet under ett givet år och hur man räknat fram det treåriga medelvärdet skall rapporteras till genomförandekommittén.

^(b) För Grekland och Portugal är de angivna utsläppsminskningarna i procent grundade på de tak för svavelutsläpp som anges för år 2000.

^(c) Den europeiska delen inom EMEP:s geografiska räckvidd.

*BILAGA III***UTNÄMNING AV FÖRVALTNINGSOMRÅDEN FÖR SVAVELOXIDER (SOMA)**

Följande SOMA anges i och för detta protokoll:

SOMA för sydöstra Kanada

Detta är ett område på 1 miljon km² som omfattar provinserna Prince Edwards Islands, Nova Scotias och New Brunswicks hela territorium, provinsen Quebecs hela territorium söder om en rak linje mellan Havre-St. Pierre på norra stranden av Saint Lawrence-bukten och den punkt där Quebecs och Ontarios gräns korsar James Bays strandlinje samt provinsen Ontarios hela territorium söder om en rak linje mellan den punkt där Ontarios och Quebecs gräns korsar James Bays strandlinje och Nipigon River nära Lake Superiors norra strand.

BILAGA IV

TEKNOLOGIER FÖR BEGRÄNSNING AV SVAVELUTSLÄPP FRÅN STATIONÄRA KÄLLOR

I. INLEDNING

1. Syftet med denna bilaga är att vara ett hjälpmedel vid framtagningen av olika alternativ till åtgärder för att begränsa svavelutsläpp och av teknologier som förverkligar åtagandena i detta protokoll.
2. Bilagan grundas på information om generella alternativ för minskning av svavelutsläpp och i synnerhet på effekten av och kostnaden för de olika teknologierna för utsläpps begränsning som de redovisas i verkställande organets och dess underlydande organs officiella dokumentation.
3. Om inte annat anges anses de redovisade åtgärderna för att minska utsläppen, som i de flesta fall grundas på flera års driftserfarenhet, vara de mest etablerade och ekonomiskt genomförbara teknologierna som finns att tillgå. Den ständigt växande kunskapen om och erfarenheten av åtgärder och teknologier för utsläpps begränsningar vid nya anläggningar, liksom för montering av reningsutrustning i befintliga anläggningar, medför dock att man regelbundet måste revidera denna bilaga.
4. Trots att bilagan tar upp ett antal åtgärder och teknologier med bred spännvidd vad gäller kostnader och verkningsgrad, kan den inte betraktas som en fullständig redovisning av existerande alternativ. Dessutom beror valet av åtgärd och teknologi i ett visst speciellt fall på ett antal olika faktorer, inklusive gällande lagstiftning och reglerande bestämmelser och, i synnerhet, uppställda krav för reningsteknik, grundläggande energistruktur, industriell infrastruktur, ekonomiska förhållanden och anläggningsspecifika förhållanden.
5. Bilagan fokuserar huvudsakligen på reningsåtgärder för begränsning av utsläpp av oxiderat svavel, betraktat som summan av svaveldioxid (SO_2) och svaveltrioxid (SO_3), uttryckt som SO_2 . Andelen svavel, som släpps ut antingen som svaveloxider eller andra svavelföreningar från processer utan förbränning och från andra källor, är låg jämfört med svavelutsläpp från förbränning.
6. När åtgärder eller teknologier planeras för källor som släpper ut svavel men även släpper ut andra komponenter, särskilt kväveoxider (NO_x), stoft, tungmetaller och flyktiga organiska föreningar (VOC), bör de beaktas samfällt med alternativ för utsläpps begränsningar av dessa andra föroreningar så att den totala utsläpps begränsningen optimeras ur miljösynpunkt och att, särskilt problem med att luftföroreningar sprids till andra media, kan undvikas (t.ex. avloppsvatten och fast avfall).

II. VIKTIGARE STATIONÄRA KÄLLOR FÖR SVAVELUTSLÄPP

7. Förbränning av fossila bränslen är den huvudsakliga källan till antropogena svavelutsläpp från stationära källor. Dessutom kan en del processer utan förbränning ge ett betydande bidrag till utsläppen. De viktigare grupperna av stationära källor, grundat på EMEP/CORINAIR '90 är bl.a. följande:
 - i) Kraft- och kraftvärmeverk samt fjärrvärmeverk:
 - a) Pannor
 - b) Stationära gasturbiner och förbränningsmotorer
 - ii) Mindre förbränningsanläggningar:
 - a) Gruppcentraler
 - b) Villapannor, kaminer m.m.

- iii) Industriella förbränningsanläggningar samt processer där förbränning ingår:
 - a) Värmepannor och förbränning för processer inom industrin
 - b) Processer som t.ex. metallurgiska (rostning och sintring), koksverk, titandioxidbearbetning (TiO₂) etc.
 - c) Produktion av pappersmassa
 - iv) Processer utan förbränning som t.ex. produktion av svavelsyra, specifika organiska syntesprocesser, metalltätbehandling
 - v) Utvinning, beredning och distribution av fossila bränslen
 - vi) Avfallshantering, t.ex. förbränning av hushållsavfall och industriellt avfall.
8. Den samlade informationen (1990) från ECE-regionen visar att cirka 88 % av alla svavelutsläpp härrör från förbränningsprocesser (varav 20 % från industriell förbränning), 5 % från produktionsprocesser och 7 % från oljeraffinaderier. I många länder är kraftverkssektorn den största enskilda källan till svavelutsläpp. I vissa länder är även den industriella sektorn (inklusive raffinaderier) en stor utsläppskälla. Även om utsläppen från raffinaderier i ECE-regionen är förhållandevis små är deras påverkan på svavelutsläppen från andra källor stor beroende på svavelinnehållet i oljeprodukterna. Normalt finns 60 % av råoljans svavel kvar i produkterna, 30 % återvinnes som elementärt svavel och 10 % släpps ut genom raffinaderiernas skorstenar.

III. GENERELLA ALTERNATIV FÖR ATT MINSKA SVAVELUTSLÄPPEN VID FÖRBRÄNNING

9. Generella alternativ för att minska svavelutsläppen är:

i) **Energimanagement:** ⁽¹⁾

a) *Energibesparing*

Rationell användning av energi (förbättrad energieffektivitet/processdrift, kraftvärmeproduktion och/eller hantering av efterfrågesidan) leder vanligen till minskade svavelutsläpp.

b) *Energimix*

I allmänhet kan svavelutsläpp minskas genom att andelen förbränningsfria energikällor (d.v.s. vatten, kärnkraft, vind etc.) i energimixen ökas. Tillkommande miljöpåverkan måste emellertid beaktas.

ii) **Teknologiska alternativ:**

a) *Bränslebyte*

SO₂-utsläppen från förbränningen är direkt relaterade till svavelinnehållet i det använda bränslet.

Om man ändrar bränslet (t.ex. från kol och/eller flytande bränslen med hög svavelhalt till sådana med låg svavelhalt eller från kol till gas) leder detta till lägre svavelutsläpp, men det kan finnas vissa hinder som t.ex. tillgången på lågsvavliga bränslen och de befintliga förbränningssystemens anpassningsförmåga till olika bränslen. I många ECE-länder ersätts en del kol- eller oljeeldade anläggningar med gaseldade. Anläggningar konstruerade för två slags bränslen kan underlätta bränslebytet.

⁽¹⁾ Alternativen i.a. och i.b. är integrerade i parternas energistruktur och policy. Genomförandestatus, effektivitet och kostnad per sektor har här inte beaktats.

b) *Rening av bränsle*

Rening av naturgas är en etablerad teknologi, och den tillämpas allmänt av driftsskäl.

Rening av processgas (sur raffinaderigas, koksugns gas, biogas etc.) är en annan etablerad teknologi.

Avsvavling av flytande bränslen (lätta och mellanfraktioner) är etablerad teknologi.

Avsvavling av tunga fraktioner är tekniskt möjligt, men råoljans egenskaper måste beaktas. Dock tillämpas vanligen inte metoden med avsvavling av atmosfärisk återstod (bottenprodukter från anläggningar för atmosfärisk destillation av råolja) vid produktionen av lågsavvlig eldningsolja. Normalt föredrar man att processa lågsavvlig råolja.

Teknologin för hydro-cracking och fullständig konvertering är nu fullt utvecklad och kombinerar hög svavelreduktion med ökat utbyte av lätta produkter. Antalet raffinaderier med teknik för fullständig konvertering är dock ännu begränsat. Sådana raffinaderier återvinner normalt 80–90 % av svavelintaget och konverterar all återstod till lätta eller andra säljbara produkter. För denna typ av raffinaderier ökar energiförbrukningen och investeringskostnaderna. Typiska svavelhalter för raffinerade produkter redovisas i tabell I nedan.

Tabell 1

Svavelhalter i raffinerade produkter
(S-innehåll i procent)

	Typiska värden f.n.	Förväntade värden
Bensin	0,1	0,05
Flygfotogen	0,1	0,01
Diesel	0,05-0,3	< 0,05
Tunn eldningsolja	0,1-0,2	< 0,1
Tjockolja	0,2-3,5	< 1
Marin diesel	0,5-1,0	< 0,5
Bunkerolja	3,0-5,0	< 1 (kustområden) < 2 (öppet hav)

De nuvarande teknologierna för att rena stenkol kan avlägsna ca 50 % av det oorganiska svavlet (beroende på kolets egenskaper) men inget av det organiska svavlet. Effektivare teknologier är under utveckling som emellertid innebär högre specifika investeringar och kostnader. Därför är effekten av borttagning av svavel genom rening av kol begränsad, jämfört med rökgasavsvavling. I vissa länder kan det finnas en möjlighet att nå optimalt resultat genom en kombination av bränslerening och rökgasrening.

c) *Avancerade förbränningsteknologier*

Dessa förbränningsteknologier med förbättrad termisk verkningsgrad och minskade svavelutsläpp inkluderar förbränning i fluidiserad bädd (FBC); bubblande (BFBC), cirkulerande (CFBC) och trycksatt (PFBC), förgasning med kombicykel (IGCC) och gaskombikraftverk (CCGT).

Stationära gasturbiner kan integreras i befintliga konventionella kraftverk vilket kan öka den totala verkningsgraden med 5–7 % och som t.ex. leder till en signifikant minskning av SO₂-utsläppen. Omfattande ändringar av den befintliga anläggningen erfordras dock.

Förbränning i fluidiserad bädd är en förbränningsteknologi för eldning med stenkolk och brunskolk, men även andra fasta bränslen som t.ex. petroleumkoks och lågvärdiga bränslen som avfall, torv och biobränslen kan förbrännas. Utsläppen kan minska ytterligare genom tillförsel av kalk/kalksten till bäddmaterialet. Den totala installerade FBC-kapaciteten är nu ca 30 000 Mw_{th} (250–350 anläggningar), inklusive 8 000 Mw_{th} i anläggningar större än 50 Mw_{th}. Restprodukter från denna process kan skapa problem vad gäller användning och/eller deponering, och ytterligare utveckling är nödvändig.

IGCC-processen inkluderar kolförgasning och kraftproduktion i kombinerad cykel i en gas- och ångturbin. Gaserna från kolförgasningen förbränns sedan i gasturbinens förbränningskammare. Svavelutsläppen kan reduceras genom tillämpning av etablerad teknik för rening av rågasen före gasturbinen. Denna teknologi finns också för tjockoljaåterstoden och bitumen-emulsioner. Den installerade kapaciteten är f.n. ca 1 000 MW_{el} (em anläggningar).

Gasturbinkraftverk med kombinerad cykel med naturgas som bränsle och med en verkningsgrad på ca 48–52 % planeras för närvarande.

d) Modifieringar av processer och förbränning

Förbränningstekniska åtgärder jämförbara med åtgärderna för reduktion av Nox-utsläppen föreligger inte, eftersom det organiskt och/eller oorganiskt bundna svavlet oxideras nästan helt under förbränningen (beroende på bränslets egenskaper och förbränningsmetoden finns en viss procentandel kvar i askan).

I denna bilaga betraktas processer, där torra tillsatser används för konventionella pannor, som processmodifieringar beroende på att man injicerar en tillsats i förbränningskammaren. Erfarenheten har emellertid visat att den termiska kapaciteten sänks, Ca/S-förhållandet är högt och svavelavskiljningen låg vid användning av dessa processer. De problem som kan uppstå vid den senare användningen av restprodukterna måste beaktas, och därför bör denna lösning i allmänhet endast ses som tillfällig och för mindre enheter (tabell 2).

Tabell 2

Utsläppsvärden för svaveloxid som uppnåtts genom tillämpning av olika tekniska alternativ vid fossilbränsleeldade förbränningsanläggningar

	Okontrollerade utsläpp		Injektion av tillsatser		Våtrening ^(a)		Spraytorkningsabsorption ^(b)	
Avskiljningsgrad (%)			upp till 60		95		upp till 90	
Energieffektivitet (kW _{el} /10 ³ m ³ /h)			0,1-1		6-10		3-6	
Total installerad kapacitet (ECE Eur) (MW)					194 000		16 000	
Typ av restprodukt			Mix av Ca-salter och flygaska		Gips (slam/avloppsvatten)		Mix av CaSO ₃ x 1/2 H ₂ O och flygaska	
Specifik investering (kostnad ecu (1990)/kW _{el})			20-50		60-250		50-220	
	mg/m ³ ^(c)	g/kWh _{el}	mg/m ³ ^(c)	g/kWh _{el}	mg/m ³ ^(c)	g/kWh _{el}	mg/m ³ ^(c)	g/kWh _{el}
Stenkolk ^(d)	1 000-10 000	3,5-35	400-4 000	1,4-14	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,4 < 0,7	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,4 < 0,7
Brunkolk ^(d)	1 000-20 000	4,2-84	400-8 000	1,7-33,6	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,7 < 0,8	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,7 < 0,8
Tjockolja ^(d)	1 000-10 000	2,8-28	400-4 000	1,1-11	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,1 < 0,6	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,1 < 0,6

	Ammoniaktvättning ^(b)		Wellman Lord ^(a)		Aktivt kol ^(a)		Kombinerad katalytisk ^(a)	
Avskiljningsgrad (%)	upp till 90		95		95		95	
Energieffektivitet (kW _{el} /10 ³ m ³ /h)	3-10		10-15		4-8		2	
Total installerad kapacitet (ECE Eur) (MW)	200		2 000		700		1 300	
Typ av restprodukt	Ammoniakgödning		Elementärt S Svavelsyra (99 volym %)		Elementär S Svavelsyra (99 volym %)		Svavelsyra (70 vikt %)	
Specifik investering (kostnad ecu (1990/ kW _{el}))	230-270 ^(c)		200-300 ^(c)		280-320 ^(c) ^(f)		320-350 ^(c) ^(f)	
	mg/m ³ ^(c)	g/kWh _{el}	mg/m ³ ^(c)	g/kWh _{el}	mg/m ³ ^(c)	g/kWh _{el}	mg/m ³ ^(c)	g/kWh _{el}
Stenkol ^(d)	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,4 < 0,7	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,4 < 0,7	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,4 < 0,7	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,4 < 0,7
Brunkol ^(d)	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,7 < 0,8	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,7 < 0,8	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,7 < 0,8	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,7 < 0,8
Tjockolja ^(d)	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,1 < 0,6	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,1 < 0,6	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,1 < 0,6	< 400 (< 200, 1 % S)	< 1,1 < 0,6

^(a) Reningsgraden måste anpassas efter svavelhalten i bränslet om denna är hög. Här kan dock processspecifika förhållanden spela in. Tillgängligheten till dessa processer är vanligen 95 %.

^(b) Begränsad tillämpning för högsvavliga bränslen.

^(c) Utsläpp i mg/m³ (STP), torr 6 % syre för fasta bränslen, 3 % för flytande bränslen.

^(d) Omvandlingsfaktorn beror på bränslets egenskaper, rökgasvolym- och pannans termiska verkningsgrad (Omvandlingsfaktorer [m³/kWh_{el}, termisk verkningsgrad: 36 %]: stenkol: 3,50, brunkol: 4,20, tjockolja: 2,80).

^(e) De specifika investeringskostnaderna hänför sig till ett litet antal installationer.

^(f) De specifika investeringskostnaderna inkluderar en process för kväveoxidreduktion.

Tabellerna har upprättats huvudsakligen för stora förbränningsanläggningar. De tekniska alternativen är dock tillämpbara även vid anläggningar med liknande utsläpp.

e) Metoder för rökgasavsvavling (FOD)

Dessa processer syftar till att avskilja redan bildade svaveloxider och kallas även sekundära åtgärder. Alla etablerade teknologier för rökgasrening innebär att man avlägsnar svavlet med väta, torra eller halvtorra och katalytiska kemiska processer.

För att åstadkomma det effektivaste svavelreduktionsprogrammen, utöver de energimanagementåtgärder som redovisas under i ovan, bör man överväga en kombination av de alternativ som presenteras i punkt ii ovan.

I vissa fall kan även åtgärder för att minska svavelutsläpp leda till minskade utsläpp av CO₂, Nox och andra föroreningar.

I kraft- och kraftvärmeverk och fjärrvärmeverk används bl.a. följande processer för rökgasrening: våtrening med kalk/kalksten (LWS), sprayabsorbtion (SDA), Wellman Lord-processen (WL), ammoniaktvättning (AS) och kombinerade NOx/SOx-reningsprocesser [aktivt-kol-processer (AC) och kombinerad katalytisk NOx/SOx-rening]. I den kraftproducerande sektorn täcker LWS och SDA 85 %, resp. 10 % av den installerade FGD-kapaciteten.

Flera nya processer för rökgasavsvavling, t.ex. torrtvättning med elektronstråle (EBDS) och Mark 13A, har ännu inte passerat pilotstadiet.

Tabell 2 ovan redovisar reningseffekten av de ovannämnda sekundära åtgärderna, baserad på praktisk erfarenhet från ett stort antal anläggningar där åtgärderna genomförts. Även den installerade kapaciteten liksom effektområdet, redovisas. Trots att flera metoder för att minska svavelutsläppen är jämförbara kan lokala eller anläggningsspecifika faktorer leda till att en viss teknologi inte kan användas.

Tabell 2 redovisar även de vanliga investeringsintervallen för de metoder som redovisas i punkt ii.c, d och e ovan. När dessa teknologier tillämpas i enskilda fall bör man dock notera att investeringskostnaderna för utsläppsminskningar bl.a. är avhängiga av vilka teknologier som används, föreskrivna kontrollsysteem, anläggningens storlek, föreskriven utsläppsminskning och underhållsarbetets omfattning. Därför anger tabellen endast investeringskostnaderna inom en vid ram. Investeringskostnaderna vid befintliga anläggningar överstiger i allmänhet kostnaderna för nya anläggningar.

IV. RENINGSTEKNIK INOM ANDRA SEKTORER

10. De åtgärdsmetoder som redovisas i avsnitt 9.ii.a—e, gäller inte bara kraftverkssektorn utan även olika andra industrisektorer. Man har flera års drifterfarenhet, i de flesta fallen från kraftverkssektorn.
11. Tillämpningen av svavelreningsteknik inom industrisektorn avgörs av processspecifika förhållanden. Viktiga bidragande källor till svavelutsläpp och motsvarande åtgärder för att minska dem redovisas i tabell 3, se nästa sida.

Tabell 3

Källa	Åtgärder för att minska utsläppen
Rostning av icke järnhaltiga sulfider	Våta katalytiska svavelsyreprocesser (WSA)
Viskosproduktion	Dubbelkontaktprocess
Svavelsyraproduktion	Dubbelkontaktprocess, förbättrat utbyte
Sulfatmassaproduktion	Ett antal processintegrerade åtgärder

12. I de sektorer som räknas upp i tabell 3 kan processintegrerade åtgärder, inklusive byte av råvaror (om nödvändigt kombinerat med sektorspecifik rökgasbehandling), användas för att uppnå den effektivaste minskningen av svavelutsläppen.
13. Rapporterade exempel är som följer:
 - a) I nya sulfatmassafabriker kan svavelutsläpp på mindre än 1 kg svavel per ton lufttorkad massa uppnås. ⁽¹⁾
 - b) I sulfitmassefabriker kan 1—1,5 kg svavel per ton lufttorkad massa uppnås.
 - c) När det gäller rostning av sulfider har en reningsgrad på 80—99 % för 10 000—200 000 m³/h-enheters rapporterats (beroende på typ av process).
 - d) Vid en anläggning för sintring av järnmalm, med en FGD-enhet på 320 000 m³/h, begränsas utsläppet till mindre än 100 mg SO_x/Nm³ vid 6 % O₂.
 - e) Vid koksugnar nås utsläpp mindre än 400 mg SO_x/Nm³ vid 6 % O₂.

⁽¹⁾ Kontroll av svavel/natrium förhållandet är nödvändig, d.v.s. avskiljning av svavel i form av neutrala salter samt användning av en svavelfri natriumtillsats.

- f) Svavelsyrefabriker uppnår en konverteringsgrad som ligger över 99 %.
- g) En avancerad Claus-anläggning uppnår en svavelåtervinningsgrad på mer än 99 %.

V. RESTPRODUKTER OCH BIEFFEKTER

- 14. I takt med att ansträngningarna att minska svavelutsläppen från stationära källor ökar i länderna i ECE-regionen, ökar också mängden restprodukter.
- 15. Man bör välja alternativ som ger användbara restprodukter. Vidare bör man, när så är möjligt, välja alternativ som leder till ökad termisk verkningsgrad och som minimerar avfallsproblemet. Även om merparten restprodukter kan användas eller recirkuleras som gips, ammoniakalter, svavelsyra eller svavel, måste man även beakta faktorer som marknadsvillkor och kvalitetsstandarder. Ytterligare utnyttjande av FBC- och SDA-restprodukter måste undersökas, eftersom avfallsanläggningar och kriterier för avfall begränsar, kvittblivningen i flera länder.
- 16. Följande bieffekter hindrar inte införandet av en viss teknologi eller metod, men man bör ha dem i åtanke när flera olika alternativ till minskade svavelutsläpp finns:
 - a) Energibehovet för gasreningsprocesserna.
 - b) Rostangrepp beroende på att svavelsyra bildas när svaveloxider reagerar med vattenånga.
 - c) Ökat behov av vatten och avloppsvattenbehandling.
 - d) Behovet av tillsatskemikalier.
 - e) Deponering av fast avfall.

VI. ÖVERVAKNING OCH RAPPORTERING

- 17. Bland de åtgärder som vidtas för att genomföra nationella strategier och program för att minska luftföroreningarna märks: lagstiftning och reglerande bestämmelser, ekonomiska styrmedel liksom teknologiska krav (bästa möjliga teknologi).
- 18. I allmänhet fastställs utsläppsgränser för enskilda anläggningar, beroende på storlek, driftsätt, bränsletyp och om det är en ny eller befintlig anläggning. En metod som också används är att sätta upp ett mål för hur mycket en grupp av anläggningar skall minska sina totala svavelutsläpp och att tillåta val av plats där åtgärder skall vidtagas för att detta mål skall uppnås (bubbelkonceptet).
- 19. Åtgärderna som syftar till att minska svavelutsläppen till de nivåer som den nationella lagstiftningen fastställt måste kontrolleras genom ett permanent övervaknings- och rapporteringssystem samt rapporteras till tillsynsmyndigheterna.
- 20. Flera övervakningssystem, som använder både kontinuerliga och stickprovsmässiga mätmetoder, finns att tillgå. Kvalitetskraven varierar emellertid. Kontrollmätningar skall utföras av kompetenta institut som använder sig av olika mättnings- och övervakningssystem. Ett certifieringssystem kan vara den bästa garantin för detta.
- 21. Inom ramen för moderna automatiserade övervakningssystem och med modern utrustning för processkontroll innebär rapportering inga problem. Insamling av data för vidare användning är en etablerad teknik, men vad som skall rapporteras till behöriga myndigheter skiljer sig från fall till fall. För att göra det lättare att jämföra olika data bör presentationen av information och föreskrifter harmoniseras. Harmoniseringen är även önskvärd för att garantera kvaliteten på mättnings- och övervakningssystemen. Hänsyn bör tagas till detta när man jämför olika data.

22. För att undvika avvikelser och motsägelser måste vissa nyckelfrågor och parametrar, inklusive de följande, vara väl definierade:
- a) Definition av utsläppsgränser, uttryckt som ppmv, mg/Nm³, g/GJ, kg/h eller kg/ton produkt. De flesta av dessa enheter måste beräknas och kräver en specificering ifråga om gastemperatur, fuktighet, tryck, syreinhåll eller värmeförlustvärde.
 - b) Definition av den period för vilken medelvärdet för utsläppet skall beräknas, uttryckt i timmar, månader eller ett år.
 - c) Definition av tider för funktionsavbrott samt av motsvarande nödfallsbestämmelser om förbikoppling av övervakningssystem eller avställning av utrustningen.
 - d) Definition av metoder för att ersätta data som saknas eller gått förlorade som en följd av att utrustningen gått sönder.
 - e) Definition av de parametrar som skall mätas. Beroende på typ av industriell process kan den nödvändiga informationen variera. Även mätpunktens placering inom systemet måste definieras.
23. Kvalitetskontroll av mätningarna måste säkerställas.
-

BILAGA V

GRÄNSVÄRDEN FÖR UTSLÄPP OCH SVAVELHALT

A. Gränsvärden för utsläpp för större stationära förbränningsanläggningar ^(a)

	i) (MW _{th})	ii) Gränsvärde för utsläpp (mg SO ₂ /Nm ³) ^(b)	iii) Avsvavlingsgrad (%)
1. FASTA BRÄNSLEN (baserat på 6 % syre i rökgasen)	50-100	2 000	
	100-500	2 000-400 (linjär minskning)	40 (för 100-167 MW) 40-90 (linjär ökning för 167-500 MW)
	> 500	400	90
2. FLYTANDE BRÄNS- LEN (baserat på 3 % syre i rökgasen)	50-300	1 700	
	300-500	1 700-400 (linjär minskning)	90
	> 500	400	90
3. GASFORMIGA BRÄNSLEN (baserat på 3 % syre i rökgasen)			
Gasformiga bränslen i all- mänhet		35	
LPG		5	
Gaser med lågt värmevärde från förgasningen av raff- inaderiåterstoder, koksugns- gas, masugns gas		800	

B. Tunnljå

	Svavelhalt (%)
Diesel för vägfordon	0,05
Andra typer	0,2

Anmärkningar:

(^a) Vägledning: För en anläggning som eldas med två eller flera bränslen samtidigt, skall de behöriga myndigheterna fastställa gränsvärden som beaktar de gränsvärden för utsläpp i kolumn ii som anges för varje bränsletyp, tillförseln av varje bränsletyp och, för raffinaderier, anläggningspecifika omständigheter. För raffinaderier får under inga omständigheter sådant kombinerat gränsvärde överstiga 1 700 mg SO₂/Nm³.

Gränsvärdena gäller inte följande anläggningar:

- Anläggningar där förbränningsprodukterna används för direktuppvärmning, torkning eller annan behandling av föremål eller material, t.ex. värmeugnar, ugnar för värmebehandling.
- Anläggningar för efterbränning, d.v.s. alla tekniska apparater avsedda för avgasrening genom förbränning som inte drivs som en självständig förbränningsanläggning.
- Anordningar för regenerering av katalytiska krackningskatalysatorer.
- Anordningar för konvertering av svavelväte till svavel.
- Reaktorer som används i den kemiska industrin.
- Koksugnar.
- Cowper-apparater.
- Förbränningsanläggningar för avfall.
- Anläggningar som drivs med diesel-, bensin- eller gasmotorer eller med gasturbiner, oavsett vilket bränsle som används.

I det fall en part inte kan uppfylla de gränsvärden som anges i kolumnen ii beroende på den höga svavelhalten i inhemska fasta eller flytande bränslen, kan parten i fråga tillämpa den avsvavlingsgrad som anges i kolumn iii eller ett maximalt gränsvärde på 800 mg SO₂/Nm³ (dock helst inte högre än 650 SO₂/Nm³). Parten ifråga skall rapportera varje sådan tillämpning till genomförandekommittén det kalenderår man gör detta.

När två eller flera nya separata anläggningar installeras på sådant sätt att, med hänsyn tagen till tekniska och ekonomiska faktorer och enligt de behöriga myndigheternas bedömning, deras avgaser kan släppas ut genom en gemensam skorsten, skall denna grupp av anläggningar betraktas som en enhet.

(^b) mg SO₂/Nm³ definieras vid en temperatur på 273 °K och ett tryck på 101,3 kPa efter korrigering för innehållet av vattenånga.
